

NAŠIM OBČINSKIM ODBOROM

Reorganizacija okrajnih društev učiteljev in profesorjev je bila logična posledica večje demokratizacije vsega našera javnega in političnega življenja. Iz prejšnjih okrajnih društev smo v preteklem šolskem letu dobili občinska društva učiteljev in profesorjev, ki so sedaj vezana na občinske sindikalne svete. Na sedežih odborov pa imamo okrajne odbore društev, ki so povezani z okrajnimi sindikalnimi sveti.

Vsako reorganizacija povzroča v začetku nujno zastoj. Tako je tudi naša sindikalna reorganizacija povzročila v začetku razna negotovost in pasivnost v delu. Vendar so se nekatera naša društva zelo hitro znašla in začela živeti še bolj intenzivno, nekatera so pa, na žalost, postala mrtva.

Iz takolimenovane dobe manifestativnih okrajnih sestankov učiteljev in profesorjev prehajamo v dobo ožjih delovnih sestankov, ki morajo priložiti spodbudo, bilo mogoče. Večja množica, terenske neugodne prilike, nepoznavanje med člani itd., to vse so bili vzroki, da ti sestanki niso mogli biti plodni in delovni.

Jedro delavnosti naše organizacije mora biti v bodoče občinsko društvo. Okrajni odbor bo občinskemu društvu pomagal na ta način, da bo izkušnje enih prenašal na druge, da bo seznanjal občinska društva s problematiko okraja, skratka skrbel za organizacijsko in vsebinsko rast občinskih društev. Tudi nekatere akcije okrajnega društva bo organiziral, posebno taktir, kadar se bo učni kader zbral iz vsega okraja. Inicijator za razširitev mnogih vprašanj in pobudnih za akcije pa mora ostati občinsko društvo. Te pobude morajo okrajni odbori in republiški odbori sprejemati in na podlagi njih ukrepati. Doba, ko smo samo čakala na direktive, mora biti za nami.

Nove pobude za delo se morajo nujno porajati spodaj, tam kjer praksa zahteva dnevno razširjanje mnogih neresenih problemov tako šolskega dela kot tudi osebnih zadev kolektivov in posameznih članov.

Prehajamo v novo šolsko leto. Ker dobivamo mnogo vprašanj, kaj naj občinska društva delajo, posebno sedaj, ko so številčno tako majhna, bi hotel naša občinska društva opozoriti na eno izmed vprašanj, ki je še vedno neprebrano, kaj naj občinska društva delajo in zakaj so nam sindikalne organizacije potrebne.

Problem, ki ga hočem raziasniti, je po mojem mnenju skrb in to vsakodnevna skrb — za naše učne kadre. Mnenja sem, da so se v preteklosti naša društva s tem vprašanjem na splošno vse premalo pečala. V kolikor je to vprašanje nastajalo, je bilo to bolj od primera do primera. Je bilo gašenje ognja, ko je že serele. Vedno pa je boljše požare preprečevati, kar prede iz raznih vzrokov kot jih marji uspešno gasiti.

Naj nanimam nekaj takih konkretnih oblik, kjer naj bi se izražala skrb za naše učne moči:

Vsako leto prihaja v naše vrste nekaj stotin novega kadra. Običajno so ti novinci bolj ali manj prepušteni samim sebi. Do neke mere se za njih zanima oblast, sindikalna društva pa jih običajno le registrirajo kot nove člane. Menim, da bi se skrb za nove učne moči morala pričeti že na učiteljski in učiteljski. Posebno okrajni odbori na sedežih, kjer delujejo učiteljska, bi morala stopiti čim prej v stik z učiteljskimi, če že ne z vsemi pa vsaj z zadnjima letnikoma. Isto velja za okrajno društvo v Ljubljani, kar se tiče stika s filozofsko fakulteto in kandidati za bodoči profesorski poklic.

Drugo vprašanje je, kako je ta kader materialno oskrbljen, ko pride na novo mesto. Mnogi prihajajo na službena mesta, ne da bi jim bili prisrbeli primerna stanovanja in prehrana. Že v začetku službovanja so prepušteni samim sebi. Menim, da bi občinski odbor društva poklican, da so o razmerah poznanima in začetniku prišlo na pomoč. Novodolži mora začititi, da obstoji v občini vrsta organizacija, ki je prav vse prisrbeli, kolikor je bilo v danem primeru mogoče. Isto velja za prestavljene učne moči.

Naslednje vprašanje, ki ga morajo naša občinska društva nujno reševati, je spoznavanje prilike v občini, kjer članstvo dela. Članstvu morajo biti čimprej poznana gospodarska in politična vprašanja občine. V bodoče ne sme biti v občini nobene učne moči, ki ji te prilike niso poznane. Naše članstvo dostikrat n. pr. ne pozna niti članov družbenega upravljanja šole, kjer službuje, ne pozna občinskega sveta za šolstvo, ne pozna občinskega ljudskega odbora, kaj šele, da je točno seznanjeno z uspehi in težavami, ki jih občinski ljudski odbor mora reševati. Skratka, prva skrb občinskih odborov društev je, da članstvo seznanji z vsemi problemi občine in da jih skušajo člani reševati skupaj z občinskimi sindikalnimi sveti.

Marsikaka kritika oblastvenih organov bo odpadla in večje razumevanje bo na eni in drugi strani, če bodo naši člani seznanjeni tudi s problemi, za katere so mnogi mnenja, da se ti ne tičejo prosvetnih delavcev. To vse pa zahteva stalnega kontakta občinskih društev z oblastvenimi in političnimi organizacijami občine. Ta povezava lahko samo koristi šoli in olajša delo prosvetnemu delavcu in napravi šolo življenjsko, ne pa odmaknjeno od življenja v vasi in občini.

Če smatram kot prvo, da se učiteljsvo nujno spozna s prilikami v občini, v kateri živi, katere namerenosti je, pa s tem že prehajam na vprašanje strokovnega izpopolnjevanja učiteljskega. S tem vprašanjem so se naša društva v preteklosti vse

premalo pečala in vsaj poglabila. Danes nimamo niti točne analize učnega kadra glede formalne izobrazbe. To zadnje so pokazale prijave za opravljanje diplomatskih izpitov učiteljev-tečajnikov. Prijavljeni so bili celo taki, ki imajo že praktične izpite ali pa ki so že opravili diplomski izpit. Skratka, govorimo lahko celo o tem, da niti evidenca kvalifikacije kadra ni zadovoljiva. Imamo celo vrsto učnih moči brez diplomskih izpitov in brez praktičnih strokovnih izpitov. Mnenja sem, da bi morala naša občinska društva voditi točno evidenco glede tega vprašanja in skrbeti, da učni kader v predpisanim roku opravi zahtevane izpite.

Če govorimo o reformirani šoli, bi morali od našega članstva v prvi vrsti zahtevati, da zadosti vsaj formalni plet svoje izobrazbe. Niso redki primeri, ko nekateri že po 10 let čakanja in ne delajo izpitov. Tega mora biti konec! Skušajmo že v letošnjem letu to vprašanje razčistiti, ker drugače si ne moremo predstavljati in govoriti o nadaljnjem izobraževanju vzgojnega osebja. Ko bomo to vprašanje razčistili, začnimo s kolektivnim in individualnim študijem.

Ko ste govorili in diskutirali o reformi šole, ste morali nehati uvideti, da imamo mnogo učiteljev in profesorjev, ki že mnogo principov nove reformirane šole uvajajo. Vse preveč pa je bilo govora o tem, da si brez materialne baze reformirane šole ne moremo zamisliti. Drži ta zadnja trditev, samo s pristavkom, da bomo morali imeti istočasno tudi učni kader, ki bo znal in hotel novodobne učne pripomočke izkoristiti.

Zadnja seja upravnega odbora Pedagoškega centra je pripravila, da bi naj prav v vsaki občini že v bližnji bodočnosti obstajala vsaj ena hospitacijska šola, ki naj bi bila žarišče napredka za tisto občino. Mislim, da ta sklep nujno zahteva intenzivnega študija našega učnega kadra, tako da bodo pobude za izboljšanje šolstva prikajale od praktikov, ne pa izključno iz pisarn. Lepo delo čaka za uredništvo tega sklepa prav občinska društva, ki naj bi s pomočjo okrajnih inšpektorjev uresničila to pobudo.

Istočasno, ko skrbimo za strokovno rast učnega kadra, pa moramo skrbeti za njegovo ideološko-politično rast. Letošnji seminarji, ki so jih v ta namen priredili politični forumi za naše tovariše, so pokazali, kako je tako izobraževanje potrebno. Priporočamo vam, da v ta namen stopite v stik z občinskimi ali okrajnimi komiteti ZKS in napravite zadevne programe. Tudi republiški odbor bo skupaj s Centralnim odborom skrbel za material, ki ga članstvo potrebuje za ideološko-politično izobrazbo. Mnogo konkretnih vprašanj na terenu je treba raziasniti najprej teoretično (in taka vprašanja na terenu že obstajajo) tako, da

bodo občinska društva skupno z okrajnimi odbori lahko našla vsebinsko in snov za teoretično politični študij. S tem bodo naši člani oboroženi za pravilno reševanje praktičnih akcij na svojih službenih mestih.

Ko sem v začetku tega članka navajal nekaj misli o skrbi za začetnike, ki so največkrat najbolj potrebni pomoči, pa bi vam rad dal še nekaj navodil, ki bi bila potrebna za pomoč vsemu našemu članstvu. Mislim, da bi občinski odbori morali poznati v prvi vrsti vse zakone in urede, ki se tičejo pravice in dolžnosti članstva. Tu imam v mislih urede o prejemkih, o olaševanju, o naravnih dajatvah, o socialnem varovanju itd. To je baza za varovanje za realizacijo zakonov in uredb. Nemogoče je, da republiški odbor prejema pozive za intervencijo za ureditev zadev, ki so z zakoni in uredbami že točno določene in za katere izvajanje mora vsak organ oblasti skrbeti in jih nujno uresničiti. V primeru, ko se posamezni organ temu upira, imamo na

razpolago vsa zakonita pota, da se ti zakoni in urede izvajajo. Vsako popušanje v tem oziru kaže na slabost organizacije in nujno zbujajo negotovost članstva nasproti vodstvu takega društva. Večkrat smo se prepričali, da članstvo ne pozna niti uredb in navodil, ki jih priobčujejo »Objave Sveta za šolstvo LRS, kaj šele da bi poznali. Prepričan sem, če se bodo občinska društva posvetila lo zakone in urede, ki izhajajo v uradnem listu.

Težko je večkrat delo naših žena-mater. Mnenja smo, da bi se tudi o tem morala naša društva pozanimati. Vedno ni mogoče urediti in odstraniti vseh težav, mnogokrat pa bi se to dalo, če bi bilo več tovarištev in razumevanja med nami saj tudi reševanju takih problemov, da bodo naša mnogo opore pri svojem članstvu in tudi hvaležnosti od strani tistih, ki jim bodo pomagala.

Težko vprašanje je tudi stanovanjsko vprašanje. To ni samo problem prosvetnih delavcev, ampak je to vprašanje, ki

omrežju temeljnih obveznih šol, ki so v zadostni bližini centralnih šol in imajo le nižje razrede.

Omrežje temeljnih obveznih šol, ki so v zadostni bližini centralnih šol in imajo le nižje razrede. Od ureditve pouka, učne vsebine, delovnih oblik šolskega dela in podobnega je odvisna notranja razdelitev, vrsta, velikost, oblika in oprema šolskega prostora.

Katero, kakšne in kolikšne prostore potrebuje določena šola, je določeno kapaciteto, n. pr. obvezna šola z nižjimi štiri razredi, obvezna šola z osmimi razredi, srednje splošnoizobraževalna in strokovne šole, ali je in za katere šole je primerna priključna stavba? Nadstropja in koliko nadstropna stavba? Ali naj bo celoten šolski prostor zaključen v eni sami stavbi? Ali naj bo razdeljen v več ločenih stavb, v več ali manj povezane trakte, ki stojijo drug ob drugim paralelno, pravokotno, posevno, v simetrični ali asimetrični razvrstitvi? Ali naj bodo posamezni prostori razporejeni vzdolž dolžnih hodnikov ali pa okrog osrednje avle? Kako je s paviljonomskim sistemom? Itd. Vprašanja, ki so v zvezi s temeljno razporeditvijo stavbnega prostora, bo rešil od primera do primera sicer arhitekt, mislim pa, da bo moral biti pri tem sporazumen s šolskimi.

Velik del naših šolskih stavb je doslužil, mnogo šol niti nima lastnega poslopja, zato so potrebe po graditvi novega šolskega prostora zelo velike. To narekuje ekonomičnost pri gradnji, kateri in kako veliki prostori so v stavbi za neko vrsto šole nujno potrebni, kateri zaželeni, v koliko jih pri pouku uporabljamo ali ne. Ni različno vprašanje o velikosti hodnikov, stopnišč, garderob, sanitarij, kabinetov in mnogih posebnih prostorov za pouk. Kaj je kje zares potrebno? Kateri prostori niso zadostno izkoriščeni? Kje, kako in ali je veljašče nekateri teh medsebojno kombinirati? Itd.

Prav gotovo je najbolj aktualno vprašanje samega učnega prostora. Kakšna naj bo sodobna učilnica? Nerazčlenjena? Razčlenjena v kotičke, stalno ali nestalno oddelčne prostore za skupinske pouke? Kako je z naravno neposredno in posredno osvetlitvijo učnih prostorov? Kako z umetno razsvetljavo?

Pred našimi arhitekti se odpira sto in sto vprašanj.

Zapletejo se stvari, brž ko pomislimo na kapaciteto nove stavbe. Število učencev je odvisno od gospodarskega upadanja in rasti šolskega okoliša. To upadanje in rast ni vselej lahko pravilno vsprej očitati. Vsa šolski gradbeni program je odvisen od samega šolskega sistema. Ni vseeno, ali bo splošno izobraževalna srednja šola (gimnazija) ločena štiriletna šola, če se bo delila na nekatere tipe in v koliko, če bo v srednji strojni šoli, za katero gradimo poslopje, prevladoval praktičen ali teoretičen pouk, če bo obvezna šola enotna, kakšne oblike dela bodo v njej prevladovali itd. Naš šolski sistem predvideva n. pr. enotno obvezno šolo, ne pa enostavne obveznošolske mreže, marveč omrežje centralnih obveznih šol v

skusijo aktivno poseči. Republiški odbor pričakuje morebitne spremembe predloge, tako da bodo naši zastopniki v republiškem sindikalnem svetu zastopali mnenje društev in ne le svoja osebna mnenja.

Mnogo je še oblik skrbi za naš kader. Navajal sem samo nekatere, ki jih bodo naše organizacije lahko uporabile in se v njih polno zaposlile. Mogel bi govoriti tudi o premeščanju po prošnji, po službeni potrebi (ko je bil naš član brez ugovora društva premeščen že 14-krat v zadnjih letih), ko se kršijo ustavna načela, pa na tako kršitve društvo ne reagira itd. itd.

Skratka, tovariši in tovarišice, dela v naših občinskih odborih naših društev je mnogo. Zdi se mi, pa da je skrb za naše člane v tem smislu, kot sem jo skušal orisati zgoraj, naše glavno vprašanje. S tem pa ne mislim nepotrebnih skrbi za tiste člane, ki tega ne zaslužijo. Vsako zagovarjanje napak posameznikov in skupin je našemu sindikalnemu življenju prejš škodljivo kot koristno. Odločno pa moramo nastopiti tam, kjer se članom godi krivica, in skušamo to krivico odpraviti. Mogoče bi v letošnjem letu skušali usmeriti naša društva prav v to vrsto dejavnosti in uspeh, ki bo šel v korist naši šoli, ne bo izostal. Zdešar

Potreba po enotnih navodilih za projektiranje šolskih zgradb

Po letu 1945 smo v LR Sloveniji dobili okrog 70 novih šolskih stavb. V to število bi lahko zajeli tudi novi zgradbi za dijaška domova v Črnomlju in Postojni, prav tako poslopja za nekaj manjših internatov pri industrijskih šolah.

Ce primerjamo to enajstletno gradbeno bilenco s šolsko gradbeno dejavnostjo v naših drugih republikah, ne moremo sicer reči, da je dobila Slovenija sorazmerno največ novega šolskega prostora. V primerjavi z gradnjami pred letom 1941 smo od osvoboditve do danes vendar zelo mnogo gradili. Prav gotovo smo gradili boljše, da bi morala biti danes problematika sodobne šolske stavbe in še posebej ožja problematika sodobne učnega prostora (glavne učilnice in pomožnih učnih prostorov) bolj razčistena, kakor v resnici je. Mislim na tovrstno problematiko s pedagoške strani.

Šolski higieniki, arhitekti, urbanisti in ekonomisti so sproti z dovolj veliko zavzetostjo reševali vsak svoje naloge. Dr. Lunček Slava se je med slovenskimi zdravniki doslej najbolj intenzivno pečala s šolsko higieno in torej tudi s šolskimi stavbami ter opremo. Med arhitekti imamo Slovenci poznane strokovnjake za šolske stavbe. Ze pred drugo svetovno vojno in po njej se je uveljavil ing. Emil Navinšek. Po vojni je bilo največ šol zgrajenih po načrtih ing. Otona Gasparija. Med poslojimi projektanti šolskih poslojij so zlasti še ing. Nikola Bežek, inš. Jaroslav Černigoj, ing. Renata Kralj, ing. Jože Kregar, ing. Stane Lovše, ing. Milanović, ing. Ivan Paškulin, ing. Ivan Štrukelj in drugi. Za mnoge šole so oskrbeli načrte ponajveč okrajni projektivni biroji (Koper, Gorica, Novo mesto, Kranj). Med projektanti dijaških domov sta ing. Rupar M. in ing. Kopac Janez.

Društvo arhitektov Slovenije je od 21. do 25. februarja 1954 priredilo v Ljubljani razstavo »Ođ stare k novi šole«.

Mnogo pobud in vzgledov je dajala našim arhitektom šolska gradbeno dejavnost v tujini. V načrte za nove šolske stavbe so vnašali številne nove elemente, imeli so na tem področju zares iniciativo v svojih rokah. Šolskih novogradenj se je lotil s pedagoške plati direktor Zveznega zavoda za šolsko opremo v Zagrebu, naš rojak Kunst Vid. Izredno važna se mi zdi njegova študija »Šolske zgradbe«, objavljena v izvestjih omenjenega zavoda za leto 1953-55.

Pri določanju gradbenih programov in konkretnih primerih sodelovali tudi šolsniki. Njihov glas pa ni ravno prevladoval, ni bil tako glasec, kakor bi bilo treba. Najbrž je bila to posledica dejstva, da so se ločevali dela premalo pripravljeno in ločeno vsak zase. V komisijah so navajali vsak le svoje osebno mnenje, oprto na lastne izkušnje, staro prakso, sicer ne na prav tako starih šolskih gradbenih predpisih. Niso se mogli opreti na enotne terdne sodobne pedagoške norme za planiranje in gradnjo novega šolskega prostora.

Glas prosvetnih delavcev bo pri planiranju novega šolskega prostora neupoštevane in neučinkovite vse dotle, dokler bomo nastopali v dosežani anarhični nepovezanosti in brez jasnih perspektiv. Kakor je v navadi, bomo vse dotle zvonili po točih, zagnali hrup in ugotavljali napake novega poslopja šele ob otvoritvi ali ob njegovi uporabi.

Mnogo smo že zamudili. Čas je, da se prosvetni delavci zganemo, sicer bodo stala v republiki nova poslopja, ki bodo lepa, primerno draša, po imenu celo šolska, v resnici pa ne bodo služila vsem potrebam šole in pouka. Desetletja in desetletja naprej bodo ta šolska poslopja pričala o naši premajhni dejavnosti.

Potrebo je, da začnemo takoj in najprej s pedagoške strani reševati vprašanje sodobnega šolskega prostora. Izdelati moramo sodobne šolske gradbene normative za vsako vrsto šole, po številu oddelkov in po starostni stopnji učencev, po krajnosti posebnosti, predvsem pa za nove načine in oblike sodobnega šolskega dela.

Ne umišljamo si, da bi mogli v tem vrsticah navesti v še tako stnjenj obliki vse, kar bi bilo treba v tem pogledu storiti. Neurejeno bi rad nametal samo nekatera vprašanja, ki čakajo rešitve.

Predpostavljam, da je danes zares že rešeno vprašanje ožje lokacije šolskega poslopja. Kje naj v kraju stoji šola? Včasih je morala stati pri fari, da so bili učenci in učitelji na očen in pri roki župniku. Izobrazba je morala dotekati med široke množice skozi cerkveni filter. Vaški in trški veljaki so kaj radi stikali šole v gnečo hiš ob slavnem tgu. Ondaj naj bi stala njim in kraju v ponos. Stvarni so se navadno potem tako zasulale, da je šolsko poslopje pokazalo kmalu svoja rebra, razglašilo s tem tudi vse bedo veljašče baharje in pričalo bolj kot o kulturnosti prav o zaostalosti kraja.

Na vse te posebne zahteve se nam danes pri lokaciji šole zares ni treba več ozirati. Pri izbiri stavbišča gledamo, da pouk ne bo moten, da učenec ne bo utesnjen in ne izpostavljen nevarnostim prometa, da je dostop do šole najmanj naporen, da stavba nima periferne lege.

Zapletejo se stvari, brž ko pomislimo na kapaciteto nove stavbe. Število učencev je odvisno od gospodarskega upadanja in rasti šolskega okoliša. To upadanje in rast ni vselej lahko pravilno vsprej očitati. Vsa šolski gradbeni program je odvisen od samega šolskega sistema. Ni vseeno, ali bo splošno izobraževalna srednja šola (gimnazija) ločena štiriletna šola, če se bo delila na nekatere tipe in v koliko, če bo v srednji strojni šoli, za katero gradimo poslopje, prevladoval praktičen ali teoretičen pouk, če bo obvezna šola enotna, kakšne oblike dela bodo v njej prevladovali itd. Naš šolski sistem predvideva n. pr. enotno obvezno šolo, ne pa enostavne obveznošolske mreže, marveč omrežje centralnih obveznih šol v

Citiram na pismo nekoga arhitekta projektanta šolskih zgradb, v katerem sprašuje:

»Ali se bo šolsko delo razvijalo pri nas po vzorih zapadnoevropskega šolstva? Od tega je odvisna oblika razreda. Ali naj se opusti stara klasična oblika učilnice, ki je bila doslej pravokotna in naj se preide h kvadratnim učilnicam ali celo k utnemu prostoru v obliki črke L?«

Ali naj bo vhod v učilnico na zadnji strani, ob strani ali spredaj pri katedru? Ali je primeren vhod za učence skozi garderobe, ki so situirane med učilnicami? Ali je potreben v tem primeru poseben vhod za učitelja?

Kje naj bodo sploh situirane garderobe? Ali so bolj primerne osrednje garderobe v prtiličju ali ločene pri učilnicah?

Ali je primerno situirati stranišča v medetazhah?

Posebno za obvezno šolo bi bilo treba normirati po vrsti šole (samo nižja stopnja, nižja in višja stopnja) in po številu učilnic prostora za kabinete, knjižnice, čitalnice, pionirske sobe, zbornice, pisarno, delavnice, za pouk gospodinjstva, telovadbo itd. Ali je dopustno, da služ telovadnica tudi za druge namene n. pr. za kulturne prireditve, sestanke? Kako s kopalnicami, mlečnimi kuhinjami?

Ali naj bo pri šoli posebej urejen prostor za pouk na prostem?

V praksi se v naših razmerah in v naših krajih kaj različno obnesejo razni sistemi zraččenja, ogrevanja prostorov in njih oskrba z vodo.

Kakor povsod, je tudi pri šolskih stavbah tako, da je za vsako rešitev cel rožni venec argumentov, ki govorijo zanj in proti njej. Naše vsakdanje izkušnje so že tolikšne, da bi bilo mogoče na nekatera vprašanja precej določeno odgovoriti. Najbolj bi morali govoriti o teh stvareh tisti prosvetni delavci, ki delajo v novih šolskih stavbah, pa tudi vsi ostali, ki se za ta vprašanja zanimajo.

Zavod za proučevanje šolstva v Ljubljani ima v načrtu tudi proučevanje sodobnega šolskega prostora. Ali mar ne bi pomagali s tovrstnimi poročili, predlogi in izkušnjami?

A. S.

PROŠNJA DRUŠTVENIM POVERJENIKOM IN ŠOLSKIM VODSTVOM

To številko Prosvetnega delavca pošiljamo vsem naročnikom na njihove dosedanje naslove. Ker so bile medtem izvršene premeštve, vljudno prosimo poverjenike društvenih skupin na šolah in šolska vodstva, da pošljejo časopis premeščenim tovarišem na njihove nove naslove, obenem pa se sporočijo tudi upravi Prosvetnega delavca (Ljubljana, Nazorjeva 3-I). Z izidom naslednje številke bomo čakali prav do konca septembra zato, da bodo poverjeniki, šolska vodstva in naročniki imeli dovolj časa za zaproseno sporočilo. Istočasno javite tudi naslove tovarišev, ki so s pričetkom šolskega leta prišli na zavod.

Prosvetni delavec

Predšolska vzgoja v reformiranem šolstvu

Komisija za šolsko reformo pri Odboru za prosveto Zvezne ljudske skupščine je med temeljnimi načelnimi stališči o bodočem šolskem sistemu spregovorila tudi o predšolskem področju in pravi: »Glede na družbeni pomen predšolske vzgoje jo potrebno postopoma — skladno z naraščanjem njenih materialnih in kadrovskih možnosti in v posameznih okrajih, okrajih in ljudskih republikah — sistematično širiti mrežo vzgojnih ustanov za otroke v predšolski dobi.«

Znano je, da smo po vojni na predšolskem področju začeli graditi tako rekoč znova, kajti ustanove za vzgojo in oskrbo najmlajših so rasle neposredno iz novih družbenih odnosov. Prvih deset let dela na predšolskem področju je doba iskana in izpopolnjevanja ustreznih organizacijskih oblik otroških ustanov ter borbe za njihov obstanek. Hkrati je tudi doba intenzivnega prizadevanja vskladiti socialno-zgodno začetno najmlajših s splošnim socialističnim vzgojnim smotrom. V vsem tem živahnem razvoju so se nabirale dragocene izkušnje, ki pa še niso docela izkoriščene in teoretično še neobdelane. Na področju predšolske vzgoje Jugoslavije je še vedno nekaj neresenih vprašanj. Med njimi na primer vprašanja, ali naj se z začetkom predšolskih otrok peča socialno skrbstvo ali prosveta, ali gre predšolskim ustanovam mesto med vzgojnimi ustanovami ali ne. O

tem dvomijo tudi že nekateri naša prosvetni delavci, četudi smo v Sloveniji že leta 1946 prevzeli ustanove za predšolske otroke kot vzgojne ustanove v pristojnost prosvete. Vse premalo je znane o družbeni pomembnosti predšolske vzgoje; to pa se kaže v neenotnem pojmovanju o družbenih dajatvah za predšolske ustanove in močno razširjenemu mnenju, da je predšolska vzgoja samo zadeva staršev in družine, ne pa skupnosti.

Do razčiščenja teh in mnogih drugih problemov bo laže priiti sedaj, ko je Zvezna komisija za reformo šolstva objavila svoje stališče, s katerim je priznala predšolski vzgoji in predšolskim ustanovam mesto v vzgojnem sistemu bodoče reformirane šole.

Za proučitev teh vprašanj je bila dne 15. junija tega leta v Beogradu pri Zvezni komisiji za reformo šolstva formirana podkomisija za predšolsko vzgojo. V svoj delovni program je podkomisija sprejela kot prvo nalogo izdelati elaborat, v katerem bo obrazložila pomen predšolske vzgoje nasploh ter družbeno odgovornost na tem področju. Posebej bo komisija obdelala vlogo predšolskih ustanov pri reševanju problemov vzgojnega ter socialno-zdravstvenega položaja predšolskih otrok v socialistični družini. Izluščila bo načelna stališča vzgojnega sistema predšolske dobe ter določila oblike predšolskih ustanov, kakršne

Podkomisijo ška obirno delo upajmo pa, da bo tudi uspešno.

Anica Dolanc

Esperantisti predlagajo uvedbo esperanta v obvezno šolo

(DOPIS FEDERACIJE ESPERANTISTOV ZVEZNI KOMISIJI ZA REFORMO ŠOLSTVA)

Posebna komisija pri Federaciji esperantistov Jugoslavije, sestavljena iz prosvetnih in kulturnih delavcev - esperantistov, je vestno proučila vse elaborate Komisije za šolsko reformo pri Odboru za prosveto Zvezne ljudske skupštine v Beogradu ter po temeljiti razpravi sprejela soglasno naslednje sklepe: Federacija esperantistov Južoslavije soglasno z načeli o organizaciji obveznega šolstva, ki so izražene v elaboratih Zvezne komisije za šolsko reformo v Beogradu;

zaglaša, da bi uvedba kakršnega koli svetovnega jezika razbila enotnost osemletnega šolstva;

predlaga, da se uvede postopoma mednarodni jezik esperanto kot obvezen predmet po 2 uri tedensko v 6., 7. in 8. šolskem letu v obvezne osemletne šole, od česar bi imeli enako korist tisti, ki šolanje za kličujejo, kakor tisti, ki ga nadaljujejo.

Utemeljitev

1. Reforma in tujejezični pouk
Razprava o organizaciji obveznega šolstva je dovela do enotnega zaključka, da je treba odpraviti izobraževalno-vzgojni dualizem, to pomeni, da v obveznem šolanju ne bo več posebnih vrst šol, oddelkov ali predmetnikov za tiste, ki nameravajo šolanje nadaljevati. Obvezno šolanje bo dalo torej vsem državljanom enako podlago splošne izobrazbe in družbene vzgoje.

Ce hočemo dati mladini maksimalno mogočo stopnjo izobrazbe, je treba temeljito razpravljati o vprašanju tujejezičnega pouka, ki posreduje poleg praktičnega znanja še znatne formalno-izobraževalne in vzgojne vrednote. Teh vrednot je bil dosedaj v okviru osemletnega šolstva deležen dijak nižje gimnazije. Njegov študij je bil usmerjen tako, da je s sorazmerno velikim številom učnih ur za tuje jezike zadostil v prvi vrsti zahtevam za vstop v višjo gimnazijo. Nižje gimnazijec, ki študij ni nadaljeval, je sicer pridobil v formalni izobrazbi njegovo praktično znanje tujih jezikov pa je bilo tako pomanjkljivo, da je v najkrajšem času spahnelo.

Šole druge stopnje ne morejo pogrešati pouka tujih jezikov. Kako se naj vskladi ta potreba z enotnim osemletnim šolanjem? Če črtamo tukaj iz predmetnika tujejezični pouk, dosežemo s tem idealno enotnost, toda oškodujemo učenca za izobraževalno-vzgojne vrednote tega pouka in znižamo raven znanja, ki ga pričakujemo od njega v višje izobraževalno šolstvo. Če pa uvedemo v enotno šolstvo tujejezični pouk, odpremo s tem spet na široko vrata izobraževalnemu dualizmu, kajti mladina, ki ne nadaljuje študija, bi od zapravljenih učnih ur ne imela praktične koristi.

Na stavljenju alternativno vprašanje nam nudi živa stvarnost rešitev, ki ni samo preprosta, temveč istovestno tudi revolucionarna v zgodovini šolstva. Če hočemo mladostniku v obvezno vzgojnem šolanju nuditi formalne in praktične vrednote tujejezičnega pouka in obenem ohraniti skupnost in enotnost tega šolstva tako, da bosta imela od tega enako korist tisti,

ki šolanje konča, in tisti, ki ga nadaljuje, potem se je treba odločiti za uvedbo mednarodnega jezika esperanta.

Z uvedbo esperanta bi dobile najširše množice prvič v zgodovini človeštva možnost, da se v šolski dobi nauče skupnega, nadnacionalnega jezika za mednarodno sporazumevanje. Bistveno pri tem ni vprašanje, v kakšni meri bi posameznik ta jezik uporabljal v mednarodnih odnosih, bistveno je doživljanje internacionalizma, ki ga nudi esperanto že sam po sebi, in čustvo jezikovne enakopravnosti, ki ga posreduje esperanto med delavcem in jezikovno šolanim človekom, med pripadnikom malega in velikega naroda. Če odmerimo pouku mednarodnega jezika v predmetniku po 2 uri tedensko v 6., 7. in 8. šolskem letu, je to glede na visoke cilje skromno število ur, ki bi pa za zadostovalo za pridobitev zaokroženega praktičnega znanja.

2. Pomen esperanta

Mednarod. gospodarsko, znanstveno, kulturno in politično sodelovanje, razvoj tehnike, olajšanje turističnih in drugih stikov, vse to zahteva rabo skupnega jezika, ki ne mora biti narodni jezik ne iz šolskih (pretežek) in ne iz političnih vzrokov (nadvlada).

Esperanto ima vse lastnosti, ki jih zahtevamo od mednarodnega jezika: politično nevtralnost, internacionalnost po svojem besednjaku in lahko prilagodljivost po svoji strukturi. Esperanto je planski, toda živ jezik, ki se razvija kakor vsak drug jezik. Esperanto je družben pojav, je produkt mednarodnega jezikovnega materiala, mednarodnega izražanja, kulturne in civilizacijske, je izraz hrepenenja po internacionalizmu in univerzalnosti.

UNESCO je leta 1934 priznala uspehe, ki jih je dosegel esperanto za zблиžanje narodov sveta in ušotavljanje njegove koristi v znanosti, vzgoji in kulturi. V naši državi se poučuje esperanto že na 50 šolah, ki jih lahko smatramo kot eksperimentalne šole v smislu pridruženega programa UNESCO.

Esperanto je nujnost, ki so jo predvidevali, želeli in odobraval veliki znanstveniki (Meillet, Richet, Bujvid i. dr.), pisatelji (Tolstoj, U. Sinclair, R. Roland i. dr.) ter politiki in državniki (Nitii, Herriot, Tito, Mollet i. dr.). Planski jezik pomeni v perspektivi tehnično olajšanje v mednarodnih odnosih. Esperanto je važna in učinkovita pomoč pri duhovnem zблиžanju človeštva. Ze danes je esperanto važen posrednik literatur malih narodov. Prav danasnja doba s svojimi prizadevanji za mednarodno sodelovanje je poklicana, da uresniči željo najslavnejših mož in delovnega človeka po mednarodnem jeziku.

3. Učno-vzgojni pomen esperanta

Samo esperanto omogoča pri relativno majhnem številu učnih ur pozitiven uspeh v osemletnem šolanju. Pozneje nudijo esperantska društva dovolj možnosti, da lahko vsakdo stopnjuje svoje znanje do najvišje stopnje, s čimer bo zadostno načelo o vsestranskem izobra-

ževanju po končanem šolanju. Tako obvlada vsakdo poleg materinega jezika še tuj jezik, ki pa je za vsakega enak.

Vse vrline formalne izobrazbe so v največji meri podane tudi pri pouku esperanta. Čudovita preglednost in enostavnost slovnice, internacionalno poreklo korenov in logična gradnja sintakse so tudi najboljše priprave za študij svetovnih jezikov, s čimer se bodo okoristile šole druge stopnje in zaradi tega lahko dosegle zadovoljive uspehe.

Intenzivnemu študiju narodnih jezikov se bodo sedaj na šolah druge stopnje posvetili prvenstveno jezikovno nadarjeni dijaki, medtem ko se bodo ostali — ne da bi pri tem povsem zanemarjali tuje jezike — bolj pogljobili v druge stroke. Tako b. bili kot majhen narod do neke mere izenačeni z velikimi, ki se že od nekad manj ukvarjajo z jeziki, zato pa bolj skrbje za znanstveno in telesno vzgojo.

Esperanto pomaga, da spozna učence temeljite svoje materinščino. Poleg tega posreduje mladostniku razumevanje tujk, ki jih mora nujno poznati pri čitanju časopisov, pri poslušanju radija itd. Ker pa spozna pri tuji besedi tudi pravilno domaćo besedo, ga pouk esperanta ne navaja k razvidi, da bi po nepotrebnem uporabljal tujke.

Ce naj obvezno šolanje vnaša človeka za vse novo in napredno, če mu naj odpira pot k stalnemu širjenju in pogljobljanju izobrazbe, če ga naj vszajja v protišoviništim smislu za razumevanje, sožitje in mir na svetu, je pouk in znanje esperanta najučinkovitejša pot k temu cilju in zato idealno vzgojno sredstvo. Umevno navaja ta pouk učenca tudi k vztrajnosti in samodejavnosti, mu krepi razum in spomin ter dviga njegovo samozavest.

4. Družbeno-politični pomen esperanta

Esperanto je konkretno doživljanje internacionalizma in resnično razumevanje drugih narodov, esperanto nas življenjsko seznanja z idejami Zdržnežnih narodov in nas vzgaja v smislu socialističnega humanizma. Nedvomno pa lahko esperanto uporablja tudi reakcija. Toda že pouk esperanta skrbi za to, da ostanejo morebitni taki vplivi neuspešni. Bistvo esperanta: mednarodnost in univerzalnost, protišovinizem in protišovinizem, socialistični humanizem in druga napredna prizadevanja — vse to je grobokop kakršni koli reakciji.

Praktična raba esperanta v govoru in dopisu pa omogoča tudi tolmačenje naše družbene

in politične ureditve tujim esperantistom, njih seznanja z lepota naše zemlje itd. V šoli se vrši po določeni organizaciji kolektivna korespondenca s sličnim kolektivom istešga razreda v določeni državi. Vzgoja k ljubezni do domovine, do materinega jezika, do lastne kulture in lastnega ljudstva se organizirano spopolnjuje z vzgojo k internacionalizmu.

5. Prehodna doba

Reforma našega šolstva je projektirana za dolgo vrsto let. Tudi pouk esperanta v osemletne šole bi se uvažal le postopoma. Sedaj bi ga po predloženem načrtu uvedli obvezno v tiste šole, ki imajo že sposobnega učitelja za esperanto in v vsa učiteljska, kar bi s pomočjo esperantske organizacije dalo v nekaj letih dovoljno število potrebnega učnega kadra. Z razpisom bi se istočasno izbrali najboljše učbeniki za osemletko. Izkušnje, ki jih bomo pridobili v nekaj letih, ne bodo dražocene samo za nas, temveč za ves napredni svet, ki že danes z največjim zanimanjem zasleduje naša stremeljenja.

Iz referata za Radijsko šolo pri Svetu za šolstvo LRS

V preteklem letu smo uvedli prakso osebnih stikov in obveznih enkratnih poročil med šolami in Sovetom za radijsko šolo. Izkazala se je koristno za obe strani, zato jo bomo letos še razširili in pogljobili.

Gradivo, ki ga nudijo doslej predložena poročila, pa tudi zapiske referenta, ki je obiskoval šole, smo pričeli uporabljati deloma sproti deloma pa zahteva globljih organizacijskih prijemov, ki jih imamo že v načrtu. Napovedanih obiskov nismo mogli opraviti do konca šolskega leta v štirih občinah: v Ribnici, Postojni, Sentjerneju in Brežicah; na vrsto pridejo med prvimi v novem šolskem letu. Poročila na podlagi okrožnice Sveta za prosveto LRS št. I. 1, 2, 3, 6 so prispela z nekaj izjemami od povesod; videti pa je, da so v posameznih primerih zastala pri občinskih odsekih SPK, kar bomo še lahko ugotovili.

V nekaterih poročilih je manjkal odgovor na tretjo, za nas posebno važno točko: vsebinske in tehnične pripombe k poslušanim oddajam. To kaže, da je bilo poročilo sestavljeno ponekod nekoliko preveč »administrativno«, v mrzlici drugega šolskega dela pa sta dve šoli celo pohvalili programirano oddajo, ki je iz

Premalo poznano delo in pomen Srednje vzgojiteljske šole

Večkrat se zgodi, da celo kak ljubljanski prosvetni delavec ničesar ne ve o strokovni šoli, ki pripravlja za sedem let dekleta iz vse Slovenije za poklic vzgojiteljice predšolskih otrok. Primeri pa se žal tudi to, da nekateri podcenjujejo delo in pomen Srednje vzgojiteljske šole kakor tudi poklic vzgojiteljice, ki jo mnogi še vedno izenčujejo s predvotno otroško vrtinarjo.

Morda so vzroki gornje ugotovitve v tem, da premalo poznamo življenje in delo te šole, ki vsa leta od svojega pričetka nima svojih prostorov in se kot gost stiska v poslopju osnovne šole na Vodovodni cesti.

Šolanje na Srednji vzgojiteljski šoli je trajalo do preteklega šolskega leta štiri leta, odlej pa polnih pet let, kakor na učiteljski.

Od vzgojiteljice zahteva danes njen družabni položaj široko splošno izobrazbo, ki si jo pridobi v prvih dveh oziroma treh letih šolanja. Poleg tega jo Srednja vzgojiteljska šola temeljito pripravi na vseh praktičnih področjih njenega poklicnega dela. Večletno se seznanja s psihologijo, posebej še s psihologijo predšolskega otroka. Poleg tega spozna občo pedagogiko in pedagogiko

za predšolsko dobo. Obvezen je pouk glasbe (klavir), petja, ritmične in higijene. Posebna pozornost je posvečena pouku oziroma praktičnemu delu pri risanju in ročnem delu.

Tu usvajajo dijakinje pod vodstvom profesorjev izredno lepe ročne lutke in druge igrače iz preprostega naravnega in odpadnega materiala (iz koruznih storžev, kostanjev, orehovitih lupin iz različnih sadežev itd.). Vsi ti izdelki nimajo samo dekorativne vrednosti, temveč jih s posnemanjem največkrat lahko ustvarijo tudi otroške ročice.

Šolsko leto 1955/56, se je končalo na Srednji vzgojiteljski šoli z lepimi uspehi. Izdelalo je 86 odstotkov dijakin od skupnega števila 191. Od tega je ponavljajk zelo malo, večna dijakin, ki niso izdelale razreda, ima po enopravni izpit. Skupna povprečna ocena je nad 3, kar je razveseljivo spričo tega, da so dijakinje s 3 km imajo do šole in v prostem predmetnem zelo obremenjene, času še raznovrstno delo. Da je njihov odnos do učenja pravičen in lep, kaže tudi primerjava z njihovimi uspehi v nižji gimnaziji. Večina iz leta v leto izboljšuje uspeh.

Ne smemo prezreti letošnje mature na Srednji vzgojiteljski šoli. Maturiralo je sicer samo 18 absolventk, ker je bil četrti letnik maloštevilen. Znanje, ki so ga pokazale dekleta pred izpitno komisijo, pa je bilo temveč in je povsem ustrezalo nivoju zrelostnega izpita na ostalih srednjih šolah, v kolikor ga na specialnih področjih ni celo presegalo.

Večina dijakin stanuje v Domu Majde Vrhovnikove na Taboru. Ker so dekleta socialno šibka, jih 75 odstotkov prejema

Še marsikaj bi bilo potrebno napisati o Srednji vzgojiteljski šoli. Recimo to, da je bila vse leto izredno marljiva taborniška organizacija, ki je vodila in vzgajala okrog 600 osnovnošolskih otrok Medvedkov in Cebelic. Tudi mladinska organizacija skrbi za pestrost v svojem delu. Dekleta so poslušale različna predavanja, literarne večere in so prejevale v Domu različne družabne prireditve. V športnih panogah so najbolj večje pri dobitki. Osvojile so si naslov prvaka med ljubljanskimi srednješolskimi moštvii.

Morda bo kdo rekel, da navajamo v tem kratkem, informativnem članku samo dobre strani dela na Srednji vzgojiteljski šoli. Jasno je, da so tu tudi slabosti, pomanjkljivosti in napake kakor na vseh šolah. Vendar je tega mnogo manj kot dobrih strani.

Iz leta v leto dobiva šola sposobnejše dijakinje v prve letnike zahtevno po dobri podlagi znanja, pridobljenega v nižji gimnaziji, se stopnjujejo. Letos je izredno zanimanje za vpis. Samo v junijem mesecu se je prijaviilo nad 70 kandidatk iz vseh krajev Slovenije. V jeseni jih še pričakujejo kakih 30.

Omeniti bi bilo še vprašanje prostorov. V šolskem letu 1956/57 je za devet razredov na razpolago le pet učilnic! Pouk se bo torej delil na dopoldansko in popoldnevno izmeno. Pri tem razred dveh profesorjev in morda 10 dijakinji nihče in stranju blizu od 3 km! Vsekakor bi zaslužila Srednja vzgojiteljska šola mnogo več pozornosti od celotne naše javnosti, kajti njeno delo poteka v težkih delovnih pogojih in je po svoji družbeno - politični vlogi mnogo pomembnejše, kot se zdi površnemu ocenjevalcu na prvi pogled. V marsikaterem pogledu je vse to delo pionirsko, saj se gradi sproti, brez tradicije in šole na spoznanjih pomanjkljivostih in napakah se razvijajo nove, uspešnejše metode dela.

Polde Resnik

V KOLEDARJU PROSVETNIH DELAVCEV za leto 1956-57, ki je pravkar izšel, se je vrinila v spominskih dnevih našega napaka. Kot Kanjarjevo rojstno leto je navedeno pomotoma l. 1867 namesto l. 1876 (81.letnica).

Kdor bi zasledil še kakšne druge neotočnosti ali pomanjkljivosti, je naprošen, da jih javi uredništvu. Prav tako bomo hvaležni vsakemu za vse morebitne opombe, želje in predloge za bodoče letnike.

Uredništvo Koledarja prosvetnih delavcev

Kmetijski pouk v osnovni šoli kot pedagoški problem

Ljudsko šolo na kmetih so ustvarile potrebe po znanju pisanja, čitanja, računanja ter verskih in kmetijskih nauk. Pisanje, čitanje, računstvo in moralna nauka so bili v vseh časih osnova in glavna vsebina šole, kmetijski pouk pa se ni mogel nikoli popolnoma uveljaviti, nikoli pa ga tudi ni bilo mogoče popolnoma odpraviti.

Pogledimo, kaj se je v tem pogledu napravilo po osvoboditvi. V učnih načrtih ni bil kmetijski pouk niti omenjen. Na učiteljsko so odpravili kmetijsko, prenehala so ženska ročna dela, praktične stvari so se nadomestile z večjo mero abstraktnih učnih predmetov. To se je zgodilo takrat, ko je naša zemlja najbolj zahtevala umne in pridne obdelavce, ko so kmetijske obdelovalne zadruge najbolj potrebovale razumevanja in je bila večša ženska roka prava sreča v družini in je bilo med ljudstvom najboljše razpoloženje. Z obvezno gimnazijo se je šola še bolj oddaljila življenju.

Zdrava narava pa je zmogala. Prvi so nezadovoljstvo pokazali ljudje; neobdelani in zapušteni šolski vrtovi so jih spominjali na učitelje kmetijske. Po Primorskem, kjer so nekaj desetletij vladali po naših šolah učitelji, ki so bili tuji narodu in kmetu, so ljudje spoštljivo obujali spomin na nekdanje slovenske učitelje vrtarje in pevovodje. Ob takih spominih na preteklost — in spomini so vedno lepši kot resničnost — si mladi neuki učitelji in učiteljice niso mogli pridobiti spoštovanja. Učitelji z idealnim holenjem so kmalu spoznali, da se na vasi ne da delati ne živeti brez kmetijskega znanja. Pozneje smo o tem tudi kak članek objavili. Casopisne vesti pa so bile malenkostne v primeri z nezapisanimi kritikami.

Cez nekaj kratkih let so pa začeli prirejati za učitelje in učiteljice počinjske kmetijske tečaje. Agronomom je bilo naročeno, naj bodo v stikih z učitelji. Najbolj se je zadeva spreminjala z napovedjo enotnih ljudskih šol, ki naj bi nadomestile preveč zahtevne abstraktno gimnazije. V poročilih o delovanju zvezne komisije za reformo šolstva smo čitali o nameravanem kmetijskem pouku v novi šoli. Jasno je to zadevo izrazil Vlado Majhen, ko je na sestanku komisije predlagal, naj se v zadnjih dveh razredih ljudske šole poučuje tudi kmetijsko. Nasprotovanja ni bilo. Pač pa se je dalo iz odgovora sklepate, da se bodo šole uravnale po razmerah kraja in da se bo po kmetijskih predelih poučevalo tudi kmetijsko. S tem se bodo strinjali vsi tisti, ki poznajo že desetletja šola za tako šolo in so pričakovali, da bodo po osvo-

bojstvi dani vsi pogoji za popolno osemletno ljudsko šolo na kmetih: reden obisk in spretni učitelji pri splošnem in kmetijskem pouku. Torej bomo dobili nekaj, kar smo že imeli in kar je že bilo na poti do večje popolnosti. Seveda imajo po drugi strani tudi višje gimnazije, srednje strokovne šole in univerze popolno pravico, da zahtevajo kvalitativno nižjo srednjo šolo za tiste, ki bodo nadaljevali študij na njihovih zavodih.

Zanima nas, na kaj se bo ta šola naslonila. Najbolje bo, če se bo gradila in izpopolnjevala na podlagi naših izkušenj. Naloga dajo smer, toda izhajati morajo iz korenin. Ljudje in otroci so se le malo spremenili; v njih živi tradicija, narava, potrebe. Iz tuje se lahko naučimo le posameznosti; telo pa raste do doma. Sved je Sved in švedski otrok tudi ni isto kot naš. Saj se še celo predšolski otroci različnih narodov zelo med seboj razlikujejo. Nevarnost je tudi, da bomo z učnim načrtom preveč zagazili v gimnazijo. Najbolj bo stvar ponesrečila, če se ukazi, nasveti in apotki ne bodo ujemali s stvarnostjo.

Zakaj in čemu pa naj bi bil kmetijski pouk v vaški ljudski šoli?

Proučujmo delovno kulturo našega kmeta, bomo opazili pridno roko, toda odkrili bomo strokov-

no nevednost. Kmet s splošno izobrazbo in strokovno nevednostjo bi bil precej nenaraven tvor. In v resnici je kmetu vsa druga izobrazba samo za kratek čas. Njega zanima tisto, kar je važno za njegovo življenje, posebno gospodarsko. Zanj je kmetijska izobrazba tudi splošna izobrazba. Njegovo delo je še vedno topo, mehanično, nekulturno; ne druzi se z znanostjo; na splošno torej delo še ni prosvetljeno. Pa ne gre samo za izobrazbo. Stvarni namen kmetijske izobrazbe je tudi večja kmetijska proizvodnja; ta koristi kmetički družini sami in vsemu narodu. Kmetijsko uspevanje je odvisno od različnih pogojev; eden od teh pogojev je tudi umska strokovna izobrazba. To nam dokazujejo narodi, ki sicer nimajo še po naravi tvo ve kako rodovitne zemlje, pa je vendar njihov pridelek po kakovosti in količini lep in velik.

Priznati moramo, da naš kmet nima niti tistega vpogleda v kmetijsko znanost, ki bi ga bil moral vsaj za silo imeti že pred prvo svetovno vojno. V zadnjih letih so se stvari v svetu še bolj spremenile. Nastali so novi kmetijski problemi, ki zajemajo kmetijska opravila sama, organizacijo kmetijske propagandne službe in novo kmetijsko tehniko. Kdaj bo vse to zajelo našega kmeta? Melioracije so nekaj jav-

zaradi tega peša, ker drevesnice ne razpošiljajo sadnih drevet kot blago.

S stanjem našega kmeta in kmetijstva nikakor ne smemo biti zadovoljni. Kmetijstvo je narodna zadeva; saj nas kar s spoštovanjem navdajajo kmetijsko napredni narodi, kot so Dančič in Holandci. In če naj pedagoško delo sodeluje v vseh važnih narodnih dejavnostih, zakaj ne bi nudilo pomoči tudi pri prizadevanju za naš kmetijski napredek? Ali bi se res šola s takim poukom pregrešila proti načelu splošnega osnovnega izobraževanja?

Sola ima za ljudsko kmetijsko izobraževanje lepe pogoje. Ljudskošolski pouk zajame namreč vsi si pridobili osnovno kmetijsko znanje — do neke mere seveda — prav tako kot spretnost v čitanju in pisanju — vsi učenci. Kmetijske šole, tečaje in predavanja pa obiskujejo samo nekateri; tudi kmetijskih knjig in listov ne čitajo vsi. Do zdaj so le meščanske šole — pred votno namreč — kmetijsko sistematično poučevale, pa ne brez uspeha. Od ljudskih šol so to delo vršile samo tiste, kjer so bili za to sposobni učitelji, in še tam se je pouk omejeval samo na nekatera kmetijska opravila, n. pr. na sadjarstvo. Ze to pa nam je dokazovalo, da žanje zelo nepopoln kmetijski pouk svoje uspehe. Kaj bi šele bilo, če bi se pouk razširil po vseh šolah in bi se tudi pedagoško in metodično pravilno izvajal?

Prvi uspeh kmetijskega pouka je poznavanje nekaj krajevno potrebnih kmetijskih pravil, pridobitvenih ob opazovanju in pre-

sojanju kmetovanja v hlevu in na polju. Kar je še več vredno, so tisti splošno znanstveni nauki, s katerimi se otroci seznanjajo ob obravnavanju kmetijskih pojavov; saj je vse količaja umno kmetijstvo en sam obširen laboratorij; če ga podpreš še s preprostimi šolskimi kemiknimi, fizikalnimi in botaničnimi poizkusi in delaš to v vseh razredih, postane ustvarjanje kulturnih pojmov, sodb in sklepov nekaj naravnega, domačega, neustiljenega. Nešteto je potem dejstev, na katerih se spoznatki preverjajo. Najbolj nedolžno zanimanje kažejo učenci in učenke tja do desetega leta; zato je škoda to dobo zamuditi.

Za otrokovo vzgojo in izobraževanje ima pomen tisto, kar otrok sebe doživlja. To pa pri našem zdanem kmetijstvu niso samo agrotehnična dejstva, ampak je tudi družbena organizacija tistih del, ki jih posamezna kmetička družina ne zmore. Polje napada koloradski hrošč, sadno drevo kapari; pojavile so se glivične bolezni in škodljive žuželke, ki jih poprej nismo poznali. Zatiiranje škodljivcev zahteva kemičnih sredstev, škropilnic, strokovnega ravnanja. Lindan, pantakan in druge strupe v prahu ali tekočini posameznik že še kupi, količaja boljše škropilnico ali celo motoriko pa lahko oskrbi samo zadruga ali občina in prakso pri škropiljenju si lahko pridobijo samo vestna ekipa. Brez doslednega zatiranja glivice in golazni je pridelek uničen. Sola ima pri tem opravilo priliko, da otroka poučuje o procesu zatiranja in o vsem, kar je s tem v zvezi, obenem pa ga opozarja na večji in lažji uspeh, če se to

(pi)

ŽELJE SO SE URESNIČILE

NEKAJ O POTOVANJU UČITELJEV I. OSNOVNE ŠOLE V CELJU PO JUGOSLAVIJI

Mnogoletna prizadevanja učiteljev in profesorjev, da bi jim družba omogočila vsaj eno brezplačno vožnjo po naši domovini, da bi jo na svoje oči videli in spoznali ter tako pridobljene vtise pri pouku posredovali mladini, se do danes še niso uresničile. Nešteto izražena želja je že v predprilski Jugoslaviji prav tolikokrat naletela na gluha ušesa odločilnih činiteljev, ki so rekli: »Kdor si jo hoče ogledati, naj si jo ogleda na svoje stroške! Vse kaže, da smo pri tem naziranju še danes. Kdo je kriv? V prvi vrsti mi progovetni delavci sami, ker še do danes nismo znali prikazati vrednosti takega potovanja za slehernega učitelja in vzgojitelja, pa naj poučuje in vzbaja našo mladino kjerkoli in na kateri koli stopnji od otroškega vrta do univerze. Le govorite, predavajte, pišite in tiskajte proti verbalizmu na šolah, zadržali ga ne boste tako dolgo, dokler učitelj in profesor ne bosta poučevala iz lastnega doživljanja. Učiteljeva enkratna, pa tudi petkratna brezplačna vožnja bi bila povrnjena tisočero!

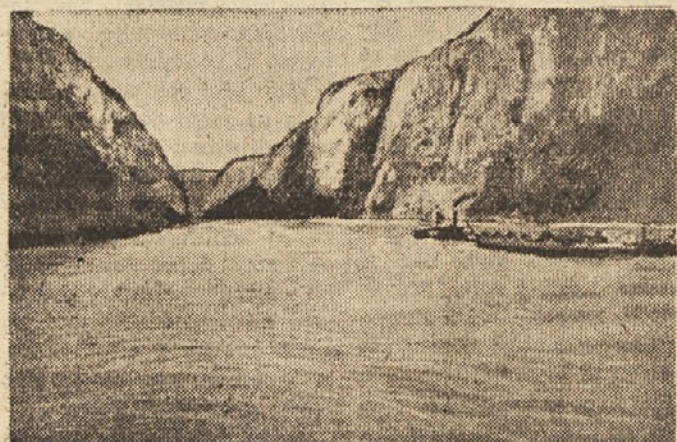
Ce smo uvideli, da so davne želje učitelstva po enkratnem brezplačnem potovanju še neizpolnjene, moramo na drugi strani popraviti krivico, izrečeno proti današnji družbi. Se že danil izpolnjena in dobro urejena prometna sredstva, razvijajoči se turizem in blagodejni Feriálni savez — naša Počitniška zveza s popustom pri vseh tarifah pa gostoljubnost in prijateljstvo naših narodov, to so temelji, na katerih se želje spreminjajo v resničnost.

Cesa nam torej še manjka? Pogum in dobre organizacije. Kako se dajo premagati poslednje ovire, je menda prvi v Sloveniji pokazal in dokazal učiteljski kolektiv I. osnovne šole v Celju. S pomočjo nenadkriljive organizatorične sposobnosti tovarišice Mire Lahove in ob sodelovanju izkušenih tovaršev se je potovanje po Jugoslaviji docela posrečilo. Ob podpori počitniške zveze, s precizno izdelanim planom, fiksiranim voznim redom in z moralno podporo okrajnega sekre-

tarja ZK tov. Franca Simončiča in občinskega predsednika tov. Svetka je v nekaj tednih dozorel naš načrt do potankosti. Premagali smo tudi na videz nepremagljivo oviro — denarna sredstva. Lastni prihranki in obliki kolektivne hranilnice, nekaj dohodkov od prireditev in končno še nekaj kredita in temelji so bili postavljeni.

NA POT

Die 15. junija je naša trinajstoročja stopila na brzovalce Celje—Beograd in začela svoje

KAZAN — SOTESKA V DJERDAPU

začrtano trinajstredno potovanje: Celje — Beograd — Zelezna vrata — dolina Timoka — Niš — Skopje — Bitolj — Ohrid. Povratek: Ohrid — Skopje — Kosovo polje — Kraljevo — Visegrad — Sarajevo — Zagreb — Celje.

Ob 20. uri smo se poslovili od beograjskega pristanišča. V pristaniščih Pančevo, Grocka, Smederevo izstopajo in vstopajo potniki. Po široki reki drsi parnik ob nizkih obalah proti vzhodu. V nočni temi se vidijo le obrisi stolpov in obzidja nekdanje smederevske trdnjave. Kljub tojni noči in hladni sapi sede ali stoje na krovu upirani uči v prostrane pokrajine ter komaj čakajo jutra, da se ti odpre vsa lepota teh krajev. Ob Golubincu (Golubac) se spominjamo voznim redom in z moralno podporo okrajnega sekre-

ška bitja. Iz ravnine ali kar iz vode se dvigajo obronki skalnatih Karpatov. Djerdap — naša Zelezna vrata, ki stisnejo reko v ožino in globino, nudijo nepopisen prizor. Okrog 120 m široka, toda 70 m globoka temnomodra reka obliva vzhodno skalnatih strmin. Kakor v filmu se vrste slike na obeh straneh reke. Na romunski strani vodi široka avtomobilska cesta, v ožini razgledni stolpi spominjajo na nedavno preteklost in formbirojske dobe. Na naši obali se vidijo sledovi čiste močnega rimskega cesarja Tra-

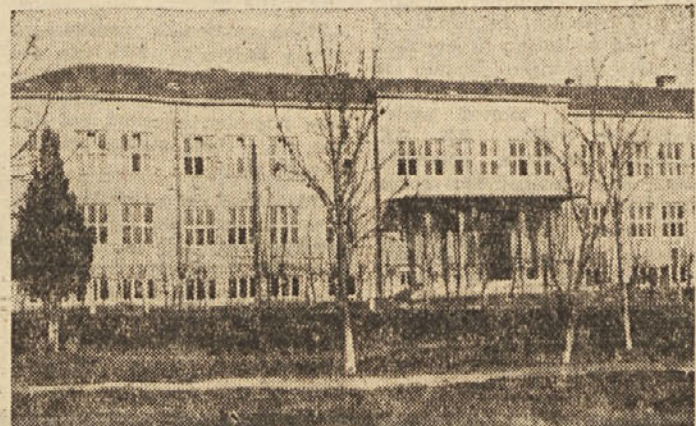
jana. Živahen promet v obe smeri pomeni, da se vozijo po mednarodni vodni žili, ki združuje narode v medsebojno prijateljstvo. Osemnajsturna vožnja s parnikom, na katerem ljudstvo poje in pleše, je pri kraju. Ne tega življenja na vodi in ob obeh obalah ne more popisati nobena knjiga. Na železniški postaji Prahovo smo prestopili na vlak in že se pomikamo po lepi in rodovitni dolini Timoka. V malem, toda prijaznem mestecu Negotinu so presenetili našo družbo negotinski prosvetni delavci s prisrčnim sprejemom. Kot brate in sestre so nas vodili in krajevnim znamenitostim: k spomeniku in grobu hajduka Veljka, v spomniško in v muzej. Pravkar proslavljajo 100-letnico rojstva velikega srbskega skladatelja Stevana Mokranjca. Na šolski razstavi osmetleke vzbujajo pozornost praktični ročni izdelki. Prijetna družba in udoben počitek v Dijaškem domu učiteljskihnikov — postaja Feriálnega saveza — nam vlivata nove moči za nadaljnje potovanje.

Timoško dolino spremljajo skrbno obdelane vinske gorice, v sredini Homoljskih planin pa ustvarjajo bogastvo borskega rudnika. Med štiriurnim oddihom v Zaječaru smo si ogledali mesto z bogato založenim živinškim trgov in se čudili nizkim cenam v primerjavi z našimi. Po ozki soteski gornjega Timoka brzi vlak od predora do predora skozi slikovito naravo in kar sprosti ugotovljamo, kako lepa je naša dežela. Niš ni samo srbsko, marveč pomeni že mednarodno križišče dveh glavnih železniških prog orientespreja, zato je promet na tej postaji zelo močan. Poleg zgodovinske trdnjave in znamenite Cele-Kule smo si ogledali daleč po svetu znano Niško banjo in prekrasen most čez Nišavo. Po ogledu najpomembnejših znamenitosti smo

po večerji nekoliko utrujeni legli v niški trdnjavi, k počitku ki ga tudi tukaj nudi Počitniška zveza. Ker je odhod vlaka že ob štirihi zjutraj, smo večer porabili za počitek. Med hudim nalivom smo drugo jutro hiteli na vlak. Enemu izmed nas se je celo pripetilo, da je tekel mimo postaje, ker je med nalivom ni opazil. Do kože premočeni smo končno zasedli prostora brzega vlaka. Tudi naši kovčki so se napili vode, da je curjalo iz njih.

Deževno vreme je motilo naš pogled na prelepe pokrajine, ki smo jih motrili skozi rosne šipe brzega vlaka. Naš neposredni cilj je Skopje, ki ga Makedonci imenujejo Skopje. Tja smo dospeli okrog 10. ure dopoldne. Ker smo imeli v načrtu, da se semkaj vrnemo na povratku iz Ohrida, smo po kratkem odmoru zasedli motorni vlak in nadaljevali pot proti Bitolju. Po štiriurni vožnji smo dospeli v makedonsko Bitolo. Na železniški postaji nas je sprejel avtoBUS ter nas pripeljal v središče mesta.

Da bi čimprej dosegli glavni cilj našega potovanja — Ohridsko jezero, smo tudi v Bitolju izkoristili ugodno avtoBUSNO zvezo ter po kratkem postanku nadaljevali pot. Po široki moderni cesti drvimmo mimo Resana. Le od daleč smo gledali romantične razvaline gradu Kraljevića Marka. Na južni meji

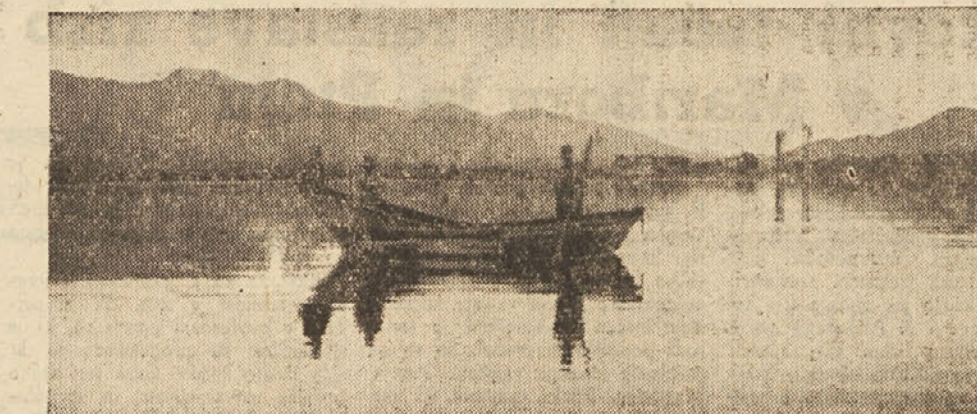

SKOPLJE — OSNOVNA ŠOLA

Jugoslavije zablesti veliko Prepsansko jezero s slikovito okolico. Se nekaj kilometrov in že se nam odpre krasen pogled na Ohridsko jezero. Kakor si želi vsak Slovenec vsaj enkrat v življenju oba gorenjska biserca, Blejsko in Bohinjsko jezero, prav tako hrepeni vsak potnik, ki potuje po Jugoslaviji, videti in spoznati enega najlepših koščkov na skrajnem jugu naše domovine — Ohrid z Ohridskim jezerom. Njemu smo namenili tri dni počitka, kopanja in uživanja naravnih krasot.

Lastnim očem nismo mogli verjeti, da smo osmi dan, dne 20. junija že na najjužnejši točki naše lepe domovine. Niti v sanjah si ne bi mogli zamisliti rožnatega mesta ob Ohridskem jezeru. Pri vzhodu v mesto nas je omamili prijeten vonj dišečih vrtnic in najrazličnejših barvah. Ta cvetoči drevored iz rožnatih grmov, preobloženih z najlepšimi cvetovi, je dolg kakih 300 metrov.

Ves prvi dan smo posvetili znamenitostim kraja in bližnje okolice. Tu stoji cerkev sv. Klementa, učenca Cirila in Me-

OHRIDSKO JEZERO

toda, ki je sedaj spremenjena v muzej, starodavni grad zra- lja Samuela in zgodovinska cerkev sv. Zofije z znamenitimi freskami.

Drugi dan je bil oblačen in deževan. Slabo vreme je preprečilo celo krajše prehode. Zato smo se seznanili z domačini, ki so nam pripovedovali o svojem življenju. Spoznali smo življenje ribičev. Ni čudno, če smo si počeli ribje pečenke. Izvedeli smo, da živi v Ohridu musliman, ki je priznan umetnik v pripravljanju ribjih slaščic. Na njegovem domu smo se o tem osebno prepričali.

Tudi naslednjega dne nas je spremljalo deževno vreme. Kljub temu smo se z motornim čolnom peljali v Strugo, malo mesteca ob Crnem Drinu. Po tričeturni vožnji po valovitem jezeru smo zasledili čedno letoviško mesto s skrbno negovanimi cvetličnimi nasadi in značilnimi ulicami. V mestnem muzeju vzbujajo posebno pozornost izredno bogata zbirka nagačenih živali, zlasti nekaterih zelo redkih vodnih ptic.

Med ogledom muzeja v Strugi

trikat dražji prenočitni smo se morali nastaniti v hotelu. Ta neljubi pripetljaj, ki se lahko primeri tudi boljsemu hotelu, ne more zmanjšati ugleda in zaslug Feriálnega saveza, ki si z največjo požrtevavnostjo prizadeva za kolikor močij udoben preskrbo potujočega članstva.

Naslednjega dne smo si ogledali Skopje, prestolico republike Makedonije. Pogled na mesto je bil očarljiv. Stare zgradbe poleg modernih stanovanjskih blokov in novih vil slikovito združuje stari del mesta z novimi naselji. Dragocene rezbarije umetnikov debarske šole v cerkvi sv. Spasa prikazujejo zgodbe svetnikov Bogorskega in Jone. Izredna znamenitost je turška kaznilnica Kuršum-Han (svinčena hiša).

Pohiteli smo še v zanimivo cigansko naselje in v turško čaršijo, posebno, ki pri nas že zamirna, a nas še vedno spominja na nekdanjo preteklost.

Toda glede ciganskega naselja je treba poudariti, da je začelo tudi cigansko naselje dobivati kulturne lice. Po prizadevanju Higienškega zavoda se tudi v teh sicer primitivnih stanovanjih pojavljata red in čistoča. Tri stanovanja, ki so nam jih pokazali, so napravila na nas prijeten vtis.

Kratko slovo in že se z vlakom pomikamo proti severu. Nočne vožnje skozi kraje, znane samo iz mrtvega zemljevida in skromnih opisov, niso tako prijete. Toda potni načrt nam je to veleva. Temna noč je zakrivala junaško Kosovo polje, polje zgodovinskih spominov na pretekla stoletja. Postanki vlaka na postajah Kraljevo, Čačak, Užice in Visegrad omogočajo samo bežen pogled na te kraje. Ze o prvem svitu smo bili vsi pri oknih, da bi videli naravne posebnosti in življenje v tej po-

krajini. Opoldne smo dospeli na sarajevsko postajo. Za krutele počitek in ogled mesta je bilo odmerjenih samo 12 ur, kajti opolnoči je bilo treba iti zopet na vlak. Slikovito mesto Sarajevo se je v svobodni domovini zelo spremenilo. Poleg častiljivih starin se dviga s tal novi del mesta sodobne kulture in napredka. Metropolia BiH smejo tekmuje z ostalimi slavnimi mesti svobodnih republik Tišve Jugoslavije.

Zopet nas je prehitel čas. Kamaj smo si vživelni v spominjave glavne značilnosti sarajevskega mesta in najbližje okolice, že nas vodi pot na železniško postajo. Vožnja po dolini Bosne je zagrnjala noč. Toda ne vso. V jutranjih in dopoldanskih urah smo lahko opazovali pokrajino severne Bosne, dokler nas vlak ni pripeljal v Hrvaško Posavje.

Zagreb, mesto veleseljmov, nam počivi zamole več. Kratke počitke in nič več. Med živahnim kramljanjem se bližamo celjski postaji. Za en dan prekoračen čas potovanja po Tepl Jugoslaviji je pri kraju.

S trdnjo voljo, z lastno energijo in krepko samozavestjo smo izpolnili nalogo, ki ne bo samo v našo korist, temveč jo bomo znali temeljito izkoristiti pri vzgoji naše mladine.

Na tem potovanju smo bili deležni neprecenljive pomoči Počitniške zveze, ki smo ji hvaležni za naš uspeh in brez katere bi bil naš idealno zamišljen načrt neizvedljiv. Vsem prosvetnim delavcem želimo, da bi naš poskus ne bil osamljen. Iz pravkar doživljenih vtisov odobravamo vsakoletne maturantske ekakurzije naših učiteljskihnikov, s katerimi si že pred nastopom v službo pridobe širše obzorje in živo prepričanje o lepoti naše lepe domovine.

DA NE BO ZAMUDE!

Ob pričetku šolskega leta dobimo toliko naročil, da naš odpremi oddelek pri najboljši volji ne more takoj odpremiti vseh naročil.

ZATO VAS PROSIMO,

izvolite že zdaj naročiti vse kar potrebujete za šolo, šolske knjige, potrebščine in tiskovine ter učila. V ta namen smo Vam poslali prejšnji mesec naš najnovejši **KATALOG ŠOLSkih KNJIG IN UČIL ZA LETO 1956/57**. Če tega niste prejeli, nam to sporočite in Vam takoj pošljemo še en izvod. Na željo Vam pošljemo tudi Jubilejni katalog knjižnih izdaj.

V vsaki knjigarni v Sloveniji dobite na vpogled seznam vseh šolskih knjig, ki so letos že izšle in ki bodo v prihodnjih tednih dotiskane.

Da boste imeli ob začetku šolskega leta vse kar potrebujete za šolo, izvolite že danes poslati naročilnico na

DRŽAVNO ZALOŽBO SLOVENIJE, LJUBLJANA, MESTNI TRG 26

MANJ TEŽAV BOSTE IMELI PRI PREDAVANJH

In Vaši dijaki bodo hitreje napredovali, če bodo imeli dobre učne pripomočke.

Državna založba Slovenije prav posebno priporoča višjim gimnazijam in strokovnim šolam:

1. Zgodovinski atlas, ki ima 53 barvnih kart in stane samo 1050 din,
2. Žepni atlas z 51 kartami v barvah, ki bo v kratkem izšel in, ker je cena samo 250 din, bo tudi hitro razprodan, in
3. Veliki šolski atlas s 60 kartami za 1900 din. Ta obširni atlas bodo potrebovali dijaki višjih razredov gimnazij in strokovnih šol, študenti univerz, predavatelji in vse višje šole.

Zahtevajte Katalog šolskih knjig in Jubilejni katalog knjižnih izdaj pri Državni založbi Slovenije v Ljubljani, Mestni trg 26.

delo opravlja zadržno in organizirano, kot če to vrši posamezni kmetovalec. Gre torej tudi za vzgojo zadržne zavesti. Za prizadevanje pri zatiranju škodljivcev je nekaj. Koliko prilike za opazovanje zadržnega življenja pa bi imela šolska mladina šele v krajih, kjer si je skupnost omislila traktor, mlatnico in motor in druge tehnično napredne naprave, ali pa tam, kjer je v bližini dobro urejena zadržna ekonomija! Eno pa si moramo zapomniti: kajžimo otrokom le take stvari, ki so se posrečile, kjer so uspehi vidni in nesporni; kajaj gerodnost in porazi vzbujajo pri ljudeh le posmeh in nezaupanje in bi se tudi pri otrocih le smehil, kdor bi abstraktno nekaj hvalil, kar se kaže v konkretnosti le kot spaka. Na splošno pa lahko rečemo, da bo mo pri mladini poprej doseglj običajna pojmovanje zadržnega delovanja kot pri odraslih, ki se je a priori vsaki napravi upirajo.

Kot kaže, se bodo na splošno ustanovljene kmetijsko nadaljevalne šole in se bodo na vse načine dajale ljudem prilike za kmetijsko izobraževanje. Toda vse drugače dojemajo nauke tisti, ki so se v te stvari vživljali že v otroških letih, saj n. pr. tudi na drugih težajih mnogo laže imeti opravka s tistimi, ki so prinesli s seboj računsko in drugo osnovno znanje, kot pa s tistimi, ki jih je treba teh reči šele učiti. V šoli vzgojeno zanimanje ter privajano opazovanje in proučevanje kmetijskih pojavov ter z zanimanjem pridobljeno razumevanje osnovnih naravnoznanstvenih in družbenogovarskih pojmov so najnaravnejša

pot v nadaljnje kmetijsko izobraževanje.

So pa še drugi razlogi za kmetijsko pouk.

Nasprotniki kmetijskega pouka navajajo, da bi postala poteka ljudska šola preveč strokovna, da bi se potemtakem morali v šoli upoštevati tudi drugi poklici in da so to reakcionarni pojmi o šoli. Toda ta strokovnost nikakor ne bi zavajala pouka v posebno, od splošnosti ločeno strukturo, ampak bi nasprotno iz žive, za kmeta in druge ljudi važne konkretnosti zajemala nekaj, kar je splošno; in to splošno je potem podlaga tudi za druge poklice. S kmetijskim pojavi dobijo smisel tudi vaje v čitanju, pisanju, računanju, geometriji, risanju; vse to služi potem učenecem vajenskih in drugih šol. Sicer se pa ljudskošolski pouk naslanja tudi na druga neposredna področja življenja. Saj ni zapovedano, da mora pouk krožiti samo v kmetijskih stvareh; res je le to, da okoliščine že same občeja največ pozornosti na polje, gozd, vrt, dom in hlev.

Kmetijske prilike so drugačne kot pri drugih poklicih. Kmetje živijo v velikih skupinah; celi krajji so kmečki. In vsi ljudje v kmečki družini, tudi otroci, opravljajo kmetijsko delo. Pri obrtnikih je drugače; v vsaki vasi je po navadi le po en zidar, mizar, kovač; in to delo opravlja le gospodar; drugi družinski člani mu pomagajo le izjemoma. Pa še to je: za obrtniški poklic je predpisana vajenska doba, v delavnicah in šoli; pri kmetem fantu pa je umska stran njegove vajenske dobe popolnoma zanemarjena. In vendar je kmetijski

poklic, ki zahteva precejšnjo mero razumnosti.

Profesionalna je trditve, da bi bil kmetijski pouk v ljudski šoli nekaj reakcionarnega. Kako naj bo šola, ki služi napredku narava, reakcionarna? In kako naj bo od življenja odmaknjena šola sodobna in napredna?

Sta pa dva vpraška, ki se postavljata kot dvoje močnih ovir kmetijskemu pouku: nepoznavanje kmetijstva pri učiteljih in učiteljskih ter predsekod o manjvrednosti kmetovskega dela.

Nevednost bi bilo lahko opraviti s pravilnim kmetijskim poukom na učiteljski šoli oziroma akademiji. Kmetijske stvari so tako lahke in zanimive, da ne bodo delale nikomur preglavice. Kdor se je učil kemije, fizike, biologije in mu je znana organizacija današnjega gospodarstva, ima že podlago za razumevanje praktičnega kmetijstva; to je potem samo dodatek.

Zato pa mu bo potem delovanje na kmetih smiselno in prijetno: znal bo učiti v osnovni in kmetijsko nadaljevalni šoli, organizirati predavanja, urejati šolski pmet, razumeti ljudi in jim dati pravilne nasvete. Kmetijstva naj bi smeeli biti izveže. Izkušstva se pokazala, da imajo ženske prav toliko razumevanja za kmetijsko stvari kot moški, včasih še več. Ze v avstrijskih časih so se kandidatke na učiteljskih v Pragi, Lvovu in Krakovu učile sadjarstva in vrtnarstva. Mišljenje, da kmetijstvo ni za nekmečko žensko, je dediščina nekdanje avstrijske — miselnosti; pri njej se je ravnala nedostopnost za kmetijstvo po njenem odporu do vsega kmečkega.

Slišati je bilo, naj bo na učiteljsku raje več pedagogike namesto kmetijstva. Toda to dvojno ima vsako svoj smoter: pedagogika je za učitelja, kmetijstvo pa za učenca in narod. Učitelj daje mladini neko vsebino. Ta vsebina pa ni pedagogika. Pedagogika učitelju je pomagala, da vsebino bolj pedagoško dojema in podaja. Brez poznanja vsebine ne bo učitelj prav nič na boljše; učenec pa tudi ne bo nič imel od same učiteljske pedagogike. Dejstvo je tudi, da ima kmetijstvo na učiteljsko pedagoško sposobnost velik vpliv: redko kaka stvar oblikuje v človeku s tako doslednostjo čut za nazornost kot kmetijsko dejavnost. Zakaj so kmetje tako stvarni in nazorni v svojem pripovedovanju? Za učitelja je sposobnost nazornega gledanja v svet ter nazornega vzrajanja in poučevanja v šoli nujna potreba — in odlika.

Kaj naj rečemo o predsodkih, podcenjevanju in — kar se podzavestno še vedno dogaja — sramoteni kmetijskega dela in življenja? Dvoje bi lahko rekli. Prvič pridobi vsako ročno delo tu di več ugleda, če ga strnemo z znanostjo in napredno tehniko. Bili so nekdanj padarji, ranolcniki, konjederčevce žene in hčerkice, ki so ljudem rane celili, jim poskodovane roke in noge naraavnjali, jim bolezen na vodi ugotavljali in jim zdravilne čaje prodajali in predpisovali. Neredkokdaj je bilo njihovo delo koristno. Vendar je velika razlika med našim zdravnikom in nekdanjim nekim padarjem. Tjonej se kar navdaja ljudi s spoštovanjem do zdravnika, je njegova učnost, njegov študij. Ze pred prvo svetovno vojno je bil češki kmet v češkem meščanskem svetu vse drugače upoštevan kot naš slovenski kmet pri domači buržoaziji — to pa zato, ker je bil češki kmet na višji stopnji gospodarske in splošne izobrazbe kot naš. Pri nas so se ljudje s kmetom zmerjali, med Čehi pa beseda sedlak nikoli ni bila povska.

Vprašanje je, v katerem razredu naj se začne poučevati kmetijstvo: že v osnovni šoli, to je v prvih šestih razredih ali šele v zadnjih dveh razredih? Poprej se moramo odločiti, ali naj bo kmetijstvo poseben učni predmet ali naj se o kmetijskih dejstvih razpravlja v okviru celotnega strnjeneja pouka ali vsaj v zvezi z naravoslovnimi nauki: kemijo, rudinstvom, biologijo, fiziko.

Strnjeni pouk je le tedaj zares pravičen in uspešen, če se naslanja na resni — na predmete ali

pojave, neposredno na dejstva. Ne poučuje se učni predmet, ampak se proučuje stvarni predmet; torej se ne poučuje kmetijstvo, ampak se opazujejo in proučujejo polje, vrt, travnik, sadno drevo, organizacija zadržnega pa še otroka res zanimajo. Tak pouk je najbolj nazoren in zmoglo prav zaradi enostavnosti in preprostosti tako težko dosegljiv in izvedljiv. Učni neposredno na stvarih je nekaterim prirojen; drugi, tudi učeni in nadarjeni, pa tega ne zadenjo. Smisel za strnjeno in nazorno se dopolnjujeta; kjer je objoje — poleg potrebne znanostjo seveda —, bo kmetijski pouk v obliki strnjeneja poučevanja zanimiv in uspešen, učenci pa si bodo pridobili v osnovnih letih toliko spoznanja, da jim bo kmetijstvo v zadnjih dveh razredih kot sistematičen in samostojen učni predmet lahek in samo ob sebi razumljiv; saj jim bo v posebnosti že od poprej skoro vse znano. Kot učni predmet v prvih šestih razredih pa bi kmetijstvo splošen pouk le motilo in oviralo. V tem primeru naj bi se kmetijski pojavi raje bolj upoštevali pri naravoslovnih predmetih.

Vsekakor pa naj se poučuje kmetijstvo v zadnjih dveh šolskih letih kot poseben predmet; čim več bo podlage že iz prejšnjih razredov, tem več bo sedaj prvih šestih razredih pa bi kmetijstvo splošen pouk le motilo in oviralo. V tem primeru naj bi se kmetijski pojavi raje bolj upoštevali pri naravoslovnih predmetih.

in dobrodošlih prilik. Kot poseben predmet kmetijstvo v mestnih šolah ne bo potrebno, vendar naj si tudi mestna mladina pridobi vsaj nekaj znanja o vrtu in nekaterih kmetijskih zadevah. Vloga kmetijskih pojavov pri strnjem pouku je razvidna iz Dolgan — Vrančević. Podobnih učnih načrtov iz leta 1937. Avtorja sta objavila načrt kot zbirko v celoto povezane učne snovi, iz katere naj si vsakdo izbere listo, kar je njemu, po njegovem preudarku, primerno in potrebno. Javnost je to sprejela kot uraden načrt, kot predpis; za kaj takega pa je bilo res vsega več kot preveč. Kot odgovor na ta nesporazum bi bilo treba izbrati snov v dostopni količini in obliki, nuditi učiteljem potrebno znanje iz kmetijstva in jim dati potrebna metodna navodila, potem pa vsi stvar spraviti v prvo preizkušnjo. Vse to je preprečila okupacija.

Nihanje med naziranjem, ali naj se kmetijstvo poučuje v vaški ljudski šoli ali ne, bo še dolgo trajalo. Toda stvar je koristen in za ves narod nujno potrebna. Splošna uvedba je odvisna zdaj od ukrepov, poučenosti, razumevanja, dobre volje in socialne vesti učiteljev in učiteljic ter uspešnega ljudskošolskega pedagoškega dela.

Marsikaj je učiteljstvo preizkušalo v zadnjih štirih desetletjih. Neuporabno se je opustilo oziroma je kar samo ob sebi prenehalo, pametno in stvarno pa je ostalo. O kmetijskem pouku lahko rečemo: kdor ga je preizkusil, je doživel uspeh, je še vedno zanj in ga v današnji šoli zelo pogreša.

Josip Dolgan

Likovni tečaji in razstave risb v Mariboru in Ptuj

Prizadevanja likovnih pedagogov v Ljubljani in zadevna posvetovanja v Zagrebu so rodila sadove tudi v Mariboru. Vseposod se zlasti osnovnošolski učitelji, pa tudi nekateri profesorji živo zanimajo za risanje kot likovno vzgojo in izobrazbo otrok in za otroško risbo. Vsi zadevni tečaji so se odlično obnesli. Tudi razstave nakazujejo iskanje novega, boljšega, kar je velik korak naprej.

Kakor pa je trhla družba, ki nima zdravega temelja v družini, tako je trhlo tudi učno-vzgojno delo, ako nima dobrih, razgledanih in izobraženih pedagogov. Pa tudi izobražen pedagog, ki se preveč statično drži svojih navad in ki je preveč samoljuben, zaostaja za duhom časa; v nagelni razvoju ved in spoznanj, pa tudi v individualnih izražanjih, ga lahko prehitujejo celo njegovi lastni učenci. Iz takih ozirov so med profesorji, med učitelji in med vzgojitelji nujno potrebni stvarni striki, dobri seminarji in tečajji, konkretna prikazovanja dela in uspehov v analizah, v razstavah, itd.

Oglejmo si nekaj takih prizadevanj:

Od 18. do 23. VI. t. l. je bil v Ptuj tečaj za učitelje. Nad 90 udeležencev je obravnavalo (ločeno v dveh skupinah) po 22 ur petje in po 18 ur sodobno risanje.

Po izkušnjah v Mariboru, kjer so trajali tečajji risanja po 12 ur, v Studencih 6 ur in v Ptuj po 18 ur, je treba poudariti, da je čas 18 ur najprimernejši za prireditve uspešnega praktičnega tečaja za sodobno risanje.

V Ptuj je bilo v prvi skupini 40, v drugi 50 učiteljev, kar je primerno število. Vsak udeleženec je prinesel po 6 vodenih barvic, čopič, čunčico za brisanje čopiča, koteček stekla za raztapljanje barvic, koteček papirja za preizkušanje barvic, posodico za vodo in risanko (22 x 29). Prav tak material bi naj imel vsak učenec od vsakega prvega razreda osnovne šole daleč.

Tako smo začeli v Ptuj risati s čopičem brez svinčnika. Uspeh je bil presenetljiv. Velika večina učiteljev je risala odlično in prav dobro. Delo se je razvijalo prav

tako, kakor v razredu z učenci.

Učitelji in tečajniki so pokazali toliko pozornosti, zanimanja, veselja in uspehov pri spoznavanju likovne izobrazbe, da smo se težko ločili. To je znamenje, da pridobiva likovna vzgoja mladine nov kader. Z veseljem je treba tudi poudariti napredek, ki so ga pokazale letošnje razstave risb v Mariboru. Vsaka razstava, ki sem jo videl, je imela nekaj koristno svojstvenega, novega.

Na učiteljsku, kjer je posebno važno pridobivanje razgledanega in izobraženega učiteljskega naraščanja, je izražala razstava izredno širino, odločnost, marljivost, spretnost, čut in okus ter s tem dokumentirala znanje vodilnih profesorjev Kaučiča, Pandurja in Koresa. Ob razstavi pa se mi je vrivala misel, če ne bodo tako visoko izolani dijaki kot bodoči učitelji v osnovnih šolah preveč zahtevni? Ali bodo upoštevali spontano in emocionalno risbo?

Prekrasna je bila razstava gimnazije v Studenci pri Mariboru. Vse risbe so bile za to starostno dobo vrhunsko izdelane, pestre ter sproščene ustvaritve dijakov, vse pod šipami in okvirjih. Nastajale so pod vplivom padeškoškega razumevanja, estetskega čuta ter strokovnega znanja prof. Polaka. Vsak, ki je ob otvoritvi razstave poslušal tolmačenja Keresa o risbah, je pridobil zelo mnogo za razumevanje otroških risb. Poudariti je treba posebno še to, da so pri uprizoritvi razstav sodelovali tudi družbeni faktorji.

Na III. gimnaziji je tov. prof. Seuntovta prikazala zelo kvalitetno razstavo risb svojih dijakov. Originalne, skrbno sproščene in spretno izdelane otroške risbe so bile pod steklom belocvijene in na valovitem sivem papirju, vrhunski izdelki pa v lesnih okvirjih. Ob razstavi se je človek lahko zamislil v veselje tov. Souventove, ki ga črna ob dijaških stvaritvah ter v razumevanje, s katerim jih pri delu vodi, kar so nakazovale tudi tiskane oznake in napotila, ki so bila razporejena med risbami. Tudi pri njenih razstavah so sodelovali družbeni in gospodarski organi.

Važna je bila tudi razstava profesorjev Kolbča in Krašovca

na II. gimnaziji. Prikazovala je razvoj risanja gde na starost dijakov. Neutrenjenost in svoboda izražanja dajeta dijakom pogum za nadaljnje delo.

Razstava na I. gimnaziji je imela posebnost v tem, da je pričela v profesorju umetniku, ki je dinamičen in progresiven in ki išče preko šolske risbe ter preko otroške ustvarjalnosti in sproščenosti svet otroka in svet pubertetnika.

Na osnovnih šolah si razstav nistem mogel ogledat. Sodeč po zanimanju učiteljev in po uspehih v tečajjih, pa se prav gotovo tudi v osnovnih šolah viden napredek. Učitelji sami so ugotavljali, da je na osnovni šoli v Požeju pri M. bila odlična razstava otroških risb.

Razstava otroških risb iz VII. osnovne šole, ki bo mnogo kvalitetnejša, kot je bila lanska pedagoška razstava, pa bo prirejena meseca septembra. t. l.

Likovna vzgoja in izobrazba naše mladine se torej vidno krepi ob sodelovanju SPK-jev, DPM, likovnih pedagogov, ob želji učiteljev po likovni izobrazbi, ob prirejanju seminarjev, tečajev in razstav, ob podpori družbenih faktorjev in ob zanimanju naše družbe za vzgojno sredstva in probleme. Senčna stran, ki se opaža pri tem razvoju in ki se vidi vsaj v Mariboru, pa je slab obisk razstav. Morda so nezanimajivost povzročile prejšnje številne, dolžnostne razstave, ali pa urujenost prosvetnih delavcev ob koncu šolskega leta in pomanjkljiva obveščenost staršev. Vendar, kadar gre za napredek v vzgoji in izobrazbi, mora zdrav in sposoben narod pokazati več zanimanja za tako važne probleme, kot je likovna vzgoja in izobrazba otrok, ki se zrcali v razstavah. Zdi se mi, da kadar bo smoter likovne vzgoje in izobrazbe jasen vsem, kadar bomo razstave pedagoško tolmačili, kadar bodo starši vodili, kaj pomeni likovna izobrazba za otroke, da bodo žele tedaj razstave dobro obiskape.

Jančič Ivo - Maribor

MAKS PIVC

Maks Pivc se je rodil 26. 8. 1900 v Ribnici na Pohorju kot kmečki sin. Učiteljske je končal v Mariboru ter nastopil prvo službeno mesto v Marenbergu. Leta 1925 je bil prestavljen v Zalec, kjer je služboval vse do smrti. Čas izgnanstva je preživljal v Paračinu in Zaječaru.

Ta skromen življenjski potlog za službeni list, medtem ko o svojem vsestranskem plodovitem šolskem, kulturno prosvetnem in političnem delu ni niti besedice. In vendar je bilo njegovo šolsko in izvenšolsko delo osebinsko bogato in vidno ter tudi upoštevano. On ni bil le član, temveč agilen funkcionar SZDL, ZB, RK, Parčizana, Svobode, dolgoletni tajnik obč. sindikalnega sveta, član OSS itd.

V vseh organizacijah je trajno in neumorno deloval, celo v dobi, ko je hudo obolel. Njegova službena leta so se v tem letu iztekla, toda namesto v zaslužni pokoj smo ga spremljali k zadnjemu počitku.

Kljub temu vsestranskemu izvenšolskemu delu je še vedno našel dovolj časa za vzorno delo na osnovni šoli v Zalcu, kjer je deloval polnih 31 let. Kot upravitelj šole je bil s svojim bogatim splošnim in pedagoškim znanjem bil odlični mentor ostalim tovarišem na šoli in vsem, ki so iskali pri njem navsevol. On ni bil le odlični, vesten, natančen in točen upravitelj, temveč istočasno odkrit, priazen, družaben tovariš in človek na mestu.

Mimo spomenika padlim bojem v Zalcu, za katerega postavitev je imel največ zaslug pokojni Maks, se je vil veličasten pogrebni spoved kot dokaz, da je imel mnogo prijateljev in znancev.

Od Maksa so se poslojili ob grobu predstavniki Učiteljskega društva, ZB, LO in KSS ter pionirka. Vsi so mu izrazili zahtevno in priznanje ter ga postavljali kot vzor učitelja in delavca socialistične družbe.

M. P.

NE SAMO PRIDOBIVATI-TUDI OHRANJEVATI

Sekretariat za šolstvo LRS je med počitnicami preko časopisov povabil maturante srednjih šol, naj se vpišejo v peti letnik učiteljskega, da postanejo v enem letu učitelji. Ta poziv je bil izdan v namenom, da bi pridobili novih učiteljev, ki jih še vedno primanjkuje. Gotovo je namen dobri in lep. Med maturanti se bi našel marsikdo, ki ga učiteljski poklic veseli in se bo po pozivu odzval. Marsikdo se bo pa odzval, čeprav ga poklic ne veseli, oziroma ga premalo pozna, odločil se bo za ta korak zaradi drugih vzrokov, n. pr. pomanjkanje sredstev za nadaljnji študij na univerzi.

Prav zaradi nepoznanja učiteljskega poklica se marsikak učitelj pozneje kesa, dasi je obiskoval redno učiteljsko, še bolj se utegne kesati človek, ki ima po maturi odprte vse poti, pa si je zaradi trenutnih težav odločil za učiteljski stan.

V debatah o šolski reformi smo često slišali očitke, da je naša šola premalo življenjska. To bi se dalo tudi tako razumeti, da učence premalo seznanja z delovnimi pogoji, z materialnimi prilikami in odnosi nadrejenih do podrejenih. Ti trije faktorji imajo v učiteljevem življenju odločilno vlogo in so v novem komunalnem sistemu na važnosti še pridobili.

Da se povrnem k naslovu, naj spregovorim o tem, kako učitelje oziroma prosvetne delavce sploh v službi ohraniti. Vsako leto se namreč dogaja, da prosvetni delavci odpove-

dujejo službo. Tem odpovedim naj bi Svet za šolstvo posvetil več pažnje in jih skrbno proučil, pa bi ohranil marsikatega prosvetnega delavca, mnogim pa utrdil zaupanje in veselje do dela. Mislim, da ne trdim preveč, ako rečem, da odpovedi niso lov za boljšim zaslužkom ali izraz nekaj kapric, ampak le prevečkrat edini izhod iz nemogočih razmer, v katerih se je kdo znašel. Eden takih vzrokov je nehuman odnos nekaterih nadrejenih oseb, upraviteljev, ravnateljev, ki pozabljajo, da so bili sami prej podrejeni, pozabljajo na mejo dovoljenega in nedovoljenega: zanje je njihova volja zakon in razpoložljive pravice. Vmes so tudi taki, ki radi obujajo spomine na »stare, dobre čase«, ko je bil zlasti pripravnik v podobnem položaju kot vajenec pri mojstru. Prav ironično se sliši iz takih ust, da moramo mladino upoštevati.

Ali ni žalostno, da si mora prosvetni delavec, kar pa ni samo njegova pravica, ampak tudi dolžnost, iskati na sodišču zadoščenje zaradi grobenznanja z delovnimi pogoji, z materialnimi prilikami in odnosi nadrejenih do podrejenih. Ti trije faktorji imajo v učiteljevem življenju odločilno vlogo in so v novem komunalnem sistemu na važnosti še pridobili.

Tako ravnanje ni samo krivično, ampak tudi škodljivo. Kvarno vpliva tudi na mladino, ki vidi in izve, kaj se na šolah dogaja. Ali ni morda tudi to en vzrok, da niso vsi maturanti učiteljskega oddaja prošnji za učiteljsko službo?

Nad takimi negativnimi pojavi naj bi Svet za šolstvo bdel, jih odpravljal, krivice popravljal in krivce kaznoval. Drugi vzrok odpovedi so

premistitve po službeni potrebi, ki so pa velikokrat delo osebne mržnje ali celo maščevalnosti. Pravijo, da kazenskih premostitev ni. Prav, Toda premostitev matere od otroka 100 ali 200 km daleč pa je vendar kazni vsaj za otroke.

Tretji vzrok odpovedi je zadrževanje ljudi v nekem kraju ali okraju. Posebno brkdo je, da nekateri okrajji ljudi zadržujejo, za njihovo stanje in ravnanje z njimi se pa premalo brigajo. Tudi v prosveti naj se uveljavi načelo svobodne odpovedi in izbiranja, mest, kakor je to v drugih poklicih. To bo po eni strani najboljša vzpodbuda za delo, po drugi strani pa opomin, da bo ravnanje s prosvetnimi delavci res pravilno.

Zdenka Husel

V KOLEDARJU PROSVETNIH DELAVCEV ZA LETO 1956-57

Ki je pravkar izšel, se je vrnila v spominskih dnevih neljuba napaka. Kot Cankarjevo rojstno leto je navedeno pomotoma 1. 1867 namesto 1. 1876 (81. letnica).

Kdor bi zasledil še kakšne druge netočnosti ali pomanjkljivosti, je naprosen, da jih javi uredništvu. Prav tako bomo hvaležni vsakemu za vse morebitne opombe, želje in predloge za bodoče letnike.

Uredništvo Koledarja prosvetnih delavcev.

Založba „Mladinska knjiga“

Mladinska knjiga stopa s svojimi izdajami listov, knjižnic in knjig v novo šolsko leto. Delo, ki ga je doslej opravljala Mladinska knjiga je bilo uspešno le zaradi tega, ker so ravno prosvetni delavci, predvsem učitelji in profesorji vršili več kot svojo dolžnost, ter so kot poverjeniki za mladinski tisk podprli z vsemi močmi delo založbe. Brez tega založba ne bi mogla vršiti uspešno svojega dela in dobra in lepa knjiga ne bi prišla med bralece. Prepričani smo, da nam boste tudi v tekočem šolskem letu prav tako izdatno pomagali z nasveti, predlogi in z razširjanjem naših izdaj.

Založba se zaveda, kako in nevšečno je poverjeniško delo na šoli. V želji da bi bili čim bolj točno seznanjeni z našimi izdajami, se bomo poslužili naslednjega načina obveščanja:

1. Redno objavljanje novih izdaj v časopisu PROSVETNI DELAVEC.
2. Vsak mesec bomo pošiljali poverjenikom PROSPEKT z naročilnico.
3. Vsaki šoli bomo poslali program naših knjižnih zbirk NA LEPAKU. Želimo, da bi visel na vidnem mestu.

V želji, da bi čimbolj poenostavili poslovanje, je založba izdala mapo za poverjenike. Ta mapa naj nadomesti poverjenikom razne obrazce in liste, ki so jih doslej načrtavali sami, za pregled naročil, vplačil in podobnega. V tej mapi smo zajeli vse, kar potrebuje poverjenik na šoli. Mapa smo sestavili po temeljiti pripravi in raznih konkretnih predlogih poverjenikov.

V upanju, da smo vam ustregli, delo poenostavili in izboljšali odnos med založbo in poverjenikom, vam želimo mnogo uspeha pri razširjanju dobre mladinske literature.

NOVO!

Vse prosvetne delavce obveščamo, da je izšel Koledar prosvetnih delavcev 1956/57. Koledar obsega 208 strani pestre vsebine z glavnimi statističnimi podatki o naši domovini, glavnimi izvlečki uredb o službovanju, standardih šolske opreme in o Društvih učiteljev in profesorjev, vezan je v polvinil, cena 200 din. Prosimo, da ga naročite skupinsko vsaj po 5 izvodov. Le na najmanjše šole bomo odpošiljali tudi posamezne izvode.

Naročila in vplačila sprejema uprava založbe »Mladinska knjiga«, Ljubljana, Tomšičeva ulica 2. Samo naročila pa sprejema tudi uprava »Prosvetnega delavca«, Ljubljana, Nazorjeva ulica 3.

REVIJA »JEZIK IN SLOVSTVO«

1. številka bo izšla v mesecu oktobru. Zato že danes opozarjamo vse, ki se interirajo za to revijo, naj jo pravočasno naročijo za tekoče šolsko leto in to najkasneje do meseca septembra:

Naročnino in naročila pošiljajte na novi naslov:

ZALOŽBA »MLADINSKA KNJIGA«

LJUBLJANA, Tomšičeva ulica 2, poštni predal št. 38, tek. račun pri Komunalni banki v Ljubljani št. 60-KB-I-2-67.

Program za mesec september:

Knjižnica »ČEBELICA« - namenjena za najmlajše abecedarje. Knjižnica stane 50 din.

A. Martič: Beško - ilustriral Vesna Borčič.

Knjižnica »SINJI GALEB« celotna zbirka stane 720 dinarjev, vezana v polplatno 1200 din, posamezni izvod broš. 90 din, plp 150 din.

J. Jalen: Bobri - I. del, ilustriral Milan Bizovičar.

Knjižnica »KONDOR« - obvezno berilo - broš. 130 din, vez. 250 din.

F. Bevk: Kaplan Martin Cedermac - izide 10. septembra.
A. S. Puškin: Stotnikova hč - izide 20. septembra.

Zbirka pravljic »ZLATA PTICA«, Vsaka knjiga stane 300 din.

Zlata puščica - že izšla.
Afriške pripovedke - že izšle.

Zbirka »POTOPISOV« - Posamezna knjiga stane 300 din.

M. Herzog: Anapurna.

IZREZANKE: (po 10 din izvod).

1. Ko bom velik, bom
2. Ko bom velika, bom
3. Gozdne živali
4. Punčka
5. Domače živali
6. Afriške živali
7. Ptice
8. Punčkin koteček

CICIBANOVA KNJIŽNICA:

Šikhanica - Moje veselje - cena 150 din.
Ela Peroc: Tisočkratlepa - broš. 90 din.

KNJIŽNICA ZA ŠOLARJE:

F. Bevk: Peter Klepec - broš. 110 din, kart. 130 din.
Langus: Potovanje v tisočera mesta - broš. 250 din, ppl. 350 din.
R. L. Stevenson: Otok zakladov - broš. 270, ppl. 370, cpl. 470 din.

KNJIŽNICA ZA MLADINO:

C. Dickens: Pusta hiša, I. in II. del - 980 din.
G. A. Bürger: Münchhausen ali Lažnjivi klugeo - ppl. 380 din.
M. Kranjec: Čarni nasmeh - broš. 190 din, ppl. 260 din.
R. Wright: Otroci strica Toma - broš. 190 din, ppl. 260 din.
I. Tavčar: Cvetje v jeseni - broš. 130 din, ppl. 190 din.

NOVO!

Koledar prosvetnih delavcev 1956/57 - 208 strani pestre vsebine - cena 200 dinarjev.
Vse navedene knjižne zbirke lahko naročite v vsaki knjigarni, pri poverjeniku na šoli ali pa direktno pri

ZALOŽBA »MLADINSKA KNJIGA«
Ljubljana
Tomšičeva ulica 2

